

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset
menetelmät monilukutaidon
tukemisessa ja
vahvistamisessa

TARTU

**Vinkkejä tarinallisiin ja
taidelähtöisiin harjoituksiin**

Sisältö

TARINALLISET JA TAIDELÄHTÖISET MENETELMÄT MONILUKUTAIDON TUKEMISESSA JA VAHVISTAMISESSA

- Esipuhe
- Lämmittelyharjoitukset
- Sanataide
- Tarinallisuus
- Drama
- Kuvataide
- Monitaide

2023-2024

Esipuhe

TARINALLISET JA TAIDELÄHTÖISET MENETELMÄT MONILUKUTAIDON TUKEMISESSA JA VAHVISTAMISESSA

Tervetuloa tarinallisten ja taidelähtöisten vinkkien pariin

Tähän on koottu harjoitteita, jotka on tuotettu opettajille ja muulle opetuksessa toimivalle henkilöstölle suunnatussa TARTU - Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa -täydennyskoulutuksessa (8 op). Koulutuksesta on vastannut Diakonia-ammattikorkeakoulu ja kouluttajina ovat toimineet lehtorit Elina Johansson, Tiina Lintunen ja Jaana Rintala. TARTU-koulutuksen rahoitti Opetushallitus ja se toteutettiin ajalla 1.11.23 - 31.5.24.

Koulutukseen osallistuneet tekivät projektityönään erilaisia tarinallisia tai taidelähtöisiä kokonaisuuksia omaan opetukseensa. Tähän kootut harjoitteet ovat sekä koulutukseen osallistuneiden projektitöiden tuotoksia että TARTU-kouluttajatiimin koulutuksessa vetämiä. Osa harjoitteista on itsekeksittyjä, osa eri lähteistä otettuja, osa olemassa olevista harjoituksista sovellettuja. Jotta harjoitteet olisivat helposti löydettävissä ja käytettävissä eri tilanteissa, ne on ryhmitelty aihepiireittäin: lämmittelyharjoitukset, sanataide, tarinallisuus, draama, kuvataide ja monitaide.

Harjoitteet on tarkoitettu kaikille opetus- ja ohjaustyötä tekeville vinkiksi tuomaan lisää tarinallisuutta ja taidelähtöisyyttä kouluihin. Niitä saa vapaasti soveltaa.

Tartu harjoitteiden lumoihin!

Lämmittelyharjoitukset

TARINALLISET JA TAIDELÄHTÖISET
MENETELMÄT MONILUKUTAIDON
TUKEMISESSA JA
VAHVISTAMISESSA

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-tiimi

Harjoituksen nimi: Lämmittelyharjoituksia Draamaan

Oppimisen mahdollisuudet: Draaman tai muun työskentelyn alkuun erilaisia lämmittelyharjoituksia

Lämmittelyharjoitukset:

- Tilaan orientoituminen
Kävelyt.

- Normaali kävely, ei kontaktia
- Pieni kontakti
- Iso kontakti

Liike

- puhelinnumerot liikeimprovisaationa
- 1-2-3 -lasketaan vuorotellen 1-2-3. Lisätään taputus. Lisätään jalan tömähdys.

Kontakti

- Katseen ja paikan vaihdot ringissä

Miimiset lahjat

- Annetaan toiselle miiminen lahja. Määritellään antaessa, mikä lahja on
- Vastaanotetaan miiminen lahja. Vastaanottaja määrittelee, minkä lahjan saa.

“Minä olen puu” -harjoitus

- Improvisoijat asettuvat ringiin.
- Yksi improvisoijista aloittaa harjoituksen siirtymällä ringin keskelle esittämään miimisesti puuta ja julistamalla ”Olen puu!”
- Seuraava asettautuu kuvaan esim. ”minä olen orava, joka on puussa”
- Kuvaa jatketaan, kunnes kaikki halukkaat ovat kuvassa
- Kuvia tehdään useampia

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-tiimi

Harjoituksen nimi: Hyvinvoinnin kartoitus -Oma kuva

Oppimisen mahdollisuudet: Hauska omakuvan piirtäminen, kukaan ei ole täydellinen

Tarvikkeet: Kynä, paperia, piirrustusalusta

Harjoituksen kulku:

Asetetaan piirrustusalusta ja paperi pään päälle. Piirretään ohjaajan ohjeistuksen mukaisesti:

-pää

-vartalo

-kädet

-sormet

-jalat

-varpaat

-silmit

-ripset

-korvat

-jne

Tarkastellaan valmiita oma kuvia, miltä ne näyttävät

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-tiimi

Harjoituksen nimi: yhdyssanahämähäkinseitti

Oppimisen mahdollisuudet: Sanaleikkiä yhdyssanoilla

Tarvikkeet: Lankakerä

Harjoituksen kulku:

Osallistuja asettuvat ringiin. Ensimmäisellä on lankakerä, jonka heittää jollekin toiselle ringissä olevalle. Samalla sanoo jonkun sanan, esim. "aurinko". Kerän vastaanottajan tulee keksiä siitä yhdysana, esim. "kello". Seuraava, jolle pallo heitetään, tulee keksiä yhdysana, sanasta "kello-"

Lankakerä kiertää ringiä ja jokainen ottaa vuorollaan kiinni langan kohdasta. Näin saadaan yhdyssanahämähäkinseitti

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijät: TARTU-tiimi

Harjoituksen nimi: Lämmittelyharjoituksia

Harjoituksen kulku:

Yhteispysähdys (muokattu: <https://improaapinen.fi/yhteispysahtyminen/>)

Osallistujat alkavat kävelemään ympäri tilaa satunnaisia reittejä. Hetken kuluttua, kuka tahansa kävelijöistä voi pysähtyä, jolloin kaikkien muiden tulee pysähtyä ja jähmettyä samanaikaisesti. Kun kaikki ovat olleet hetken jähmettyneinä, lähtevät osallistujat jälleen kävelemään samaan aikaan.

Rusina-aurinko (<https://nuorisoseurat.fi/wp-content/uploads/2017/09/teatterileikkipankki.pdf>)

Liikutaan tilassa sikin sokin, ohjaaja mukana. Kaikki kurtistavat kasvonsa niin ruttuun kuin mahdollista ja hokevat "rusinarusinarusinarusina". Kun ohjaaja huutaa "aurinko", muuttavat kaikki ilmeensä mahdollisimman aurinkoiseksi, eli suu ja silmät isosti auki. Samalla otetaan myös leveä haara-asento ja avataan kädet kauas toisistaan ja sanotaan iloisesti "aurinko".

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijät: TARTU-tiimi

Harjoituksen nimi: Lämmittelyharjoituksia

Harjoituksen kulku:

Kasvava liike ja ääni (<https://nuorisoseurat.fi/wp-content/uploads/2017/09/teatterileikkipankki.pdf>)

Ollaan piirissä. Jokainen keksii vuorollaan jokin liikkeen ja äänen. Kun keksijä on näyttänyt liikkeensä ja äänensä, tekee järjestyksessä seuraava saman, mutta vähän isommin. Näin aste asteelta kasvatetaan liikettä ja ääntä, kunnes viimeinen ringissä oleva (keksijän toisella puolella) tekee eleen ja äänen jo todella isosti. Lopuksi voidaan vielä tehdä kaikki yhdessä liike ja ääni niin isosti kuin ikinä pystytään.

Puhelinkoppitanssi (<https://nuorisoseurat.fi/wp-content/uploads/2017/09/teatterileikkipankki.pdf>)

Jokainen ryhmäläinen etsii tilasta itselleen paikan, jossa mahtuu hyvin liikkumaan ja jossa on omassa rauhassa. Laitetaan silmät kiinni ja ajatellaan, että ollaan puhelinkopissa, johon kukaan muu ei näe. Ohjaaja laittaa musiikkia soimaan (alkuun kannattaa valita jokin rauhallinen, leppoisa musiikki) ja 12 jokainen saa omia aikojaan alkaa liikkua omassa ”puhelinkopissaan” musiikin tahtiin. Tarkoituksena on siis pysyä pienehköllä alueella, että silmät kiinni tanssiminen on turvallista, siksi puhelinkoppiajatus. Kannattaa koittaa eri tyyliä kappaleita ja suosia ohjeistuksessa mieluummin verbiä ”liikkua” kuin ”tanssia”.

Sanataide

TARINALLISET JA TAIDELÄHTÖISET
MENETELMÄT MONILUKUTAIDON
TUKEMISESSA JA
VAHVISTAMISESSA

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-tiimi

Harjoituksen nimi: Minä olen -runo

Oppimisen mahdollisuudet: Hyvä lähtökohta runon tekemiseen on minä itse. Ajatusleikin ja runolle ominaisen toiston avulla voi johdatella osallistujia kielikuvien maailmaan

Tarvikkeet: Kynä ja paperi

Harjoituksen kulku:

Jokainen virke/rivi aloitetaan sanoilla ”minä olen”. Tästä jatketaan annettujen ohjeiden mukaan tai keksimällä itse, esimerkiksi näin: 1. riville jokin eläin, 2. riville jokin hedelmä, 3. riville jokin rakennus, 4. riville jokin tunne, 5. riville jokin säätila jne. Kannusta oppilaita mahdollisimman tarkkoihin kuvauksiin yhden sanan sijaan.

Esimerkiksi:

Minä olen kilpikonna valtameressä.

Minä olen appelsiini, joka juuri kuorittiin.

Minä olen tuulessa huokuva pilvenpiirtäjä.

Minä olen koti-ikävä.

Minä olen sadekuuro.

Lähde: <https://www.yostaja.fi/mielikuvituskoulu/runoloytoretki>

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijät: TARTU-tiimi

Harjoituksen nimi: Leffamainos

Oppimisen mahdollisuudet: Luovuuden herättely, synonyymien ja kiertoilmausten käyttö, kirjoittamisen taidon kehittyminen

Tarvikkeet: Paperia ja kyniä

Harjoituksen kulku:

1. Käydään lävitse erilaisia elokuvamainostekstiä ja niiden tyylikeinoja
2. Tehtävä on keksiä omasta elämästä elokuvan nimi ja lyhyt mainosteksti.
3. Elokuvan tyylin voi jättää vapaavalintaiseksi tai antaa kaikille valmiiksi, esim. komedia, romantiikka, kauhu, lastenelokuva, dokumentti jne.
4. Työskentelyä voi tarvittaessa jatkaa pohtimalla esimerkiksi roolitusta, elokuvajulistetta ja tarkempaa juonta.
5. Esitellään tuotos muille ja käydään lävitse tehtyjä valintoja

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijät: TARTU-tiimi/mukailen Sanataideyhdistys Yöstäjien Mielikutituspakan Etusivun uutisia-harjoitusta

Harjoituksen nimi: Etusivu uusiksi

Oppimisen mahdollisuudet: Medialukutaidon kehittyminen, erityisesti mainonnan keinojen tarkastelun kautta

Tarvikkeet: Paperia värikyniä

Harjoituksen kulku:

Laaditaan satujen maailmasta kertova lööppi eli uutisotsikko. Ennen harjoitusta on hyvä käydä lävitse, mitä tarkoittaa lööppi ja mitä erilaisia mainonnan keinoja ja tekstin lajeja lööpeissä on tapana käyttää.

1. Valitkaa jokin mahdollisimman monelle tuttu satu
2. Käykää yhdessä lävitse, keitä hahmoja sadussa on ja mikä on pääpiirteittäin sadun juoni
3. Tämän jälkeen voidaan jakautua pieniin ryhmiin tai tehdä lööppi yksilötyönä
4. Lööppitekstien lisäksi annetaan ohjeeksi keksiä lehden nimi ja lööpin ulkoasu
5. Lopuksi tehtyjen töiden esittely ja keskustelu tehdyistä valinnoista

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijät: TARTU-tiimi

Harjoituksen nimi: Puuttuvat kirjaimet

Oppimisen mahdollisuudet: Luovuuden herättely, synonyymien ja kiertoilmausten käyttö, kirjoittamisen taidon kehittyminen

Tarvikkeet: Kyniä ja paperia

Harjoituksen kulku:

1. Kirjoitetaan kortti, kirje tai muu teksti siten, että ei saa käyttää joitakin kirjaimia (esim. L ja S). Tehtävän haastavuutta voi säädellä annettujen kirjaimien mukaan.
2. Kirjoittamiselle voi keksiä jonkin taustatarinan esim. johonkin suurempaan kokonaisuuteen sitominen (Tartu-koulutuksessa tämä liitettiin prosessidraamaan, kun kirjoitettiin päähenkilönä kortti ulkomailta).
3. Lopuksi luetaan kirjoitetut tekstit ääneen ja keskustellaan kirjoittamiskokemuksesta.

Sat

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-koulutuksen osallistuja

Harjoituksen nimi: (Ammatillinen) sankaritarinani

Oppimisen mahdollisuudet: Itsereflektiota kirjoittamalla omasta ammatillisesta matkasta, sen mahdollisista esteistä ja/tai onnistumisista

Tarvikkeet: Kynä ja paperia tai tietokone

Harjoituksen kulku:

Jokainen ottaa itselleen kynän ja paperia. Tehtävänä on kirjoittaa oma (ammatillinen) sankaritarina. Kuinka olet päätenyt nykyiseen työhösi/opintoihisi/elämänvaiheeseesi? Millaisia esteitä olet joutunut selättämään? Entä millaisia onnistumisia on matkasi varrella ollut? Ketkä ovat olleet apuna matkallasi?

Kirjoita joko tiivistetty kuvaus koko matkastasi tai jokin tärkeä luku tästä tarinasta ja esimerkiksi suuresta haasteesta, jonka olet onnistuneesti selättänyt.

Kirjoittamiseen voi käyttää 15 - 30 minuuttia. Aika laitetaan näkyviin osallistujille (Time timer tai Mouse timer) ja lisäksi varoitetaan, kun aikaa on jäljellä 5 minuuttia. Tukikysymykset voidaan myös kirjoittaa näkyville, jotta niihin on helppo palata tarvittaessa.

Lopuksi voi vielä valita itselleen omaan sankaritarinaan tai sen lukuun sopivan teemabiisin, jota kuunnellessa voi palauttaa mieleen haasteista selviämisiä ja onnistumisia, joita omassa tarinassa on ollut.

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-koulutuksen osallistuja

Harjoituksen nimi: Vahvuutta surevan kohtaamiseen

Oppimisen mahdollisuudet: Re lektoida omia tunteita ja itsetuntemuksen kautta saada varmuutta ja vahvuutta surevan ihmisen kohtaamiseen

Tarvikkeet: Tietokone, Teams-yhteys, kynä ja paperia sekä kokemusasiantuntija (esim. Surevan kohtaaminen)

Harjoituksen kulku: Opiskelijat olivat aikuisia ja hoitoalan ammattilaisia, jotka opiskelevat nyt saattohoitajiksi. Kaikki osallistujat olivat mukana Teams-yhteydellä. Opettaja alusti harjoituksen. Hän kertoi, miten ensin kuunnellaan kokemusasiantuntija ja tämän jälkeen aloitetaan vapaan kirjoittamisen menetelmällä kirjoittamaan puheenvuoron synnyttämistä ajatuksista.

Harjoitus alkoi siis kokemusasiantuntijan puheenvuorolla. Hän kertoi omia kokemuksiaan kuolevan ja kuolleen ihmisen läheisenä. Hänellä oli esityksessään sekä kuvia kuolleesta läheisestä että kertomuksia heidän yhteisestä elämästään. Hän kertoi myös sairastumisesta, sairastamisesta ja kuolemasta. Opettaja oli suunnitellut puheenvuoron kokonaisuutta yhdessä kokemusasiantuntijan kanssa. Kokemusasiantuntija kertoo myös kohtaamisistaan hoitohenkilökunnan kanssa, saattohoidossa olleen läheisensä hoidon aikana – mitä onnistumisia ja millaista tukea läheinen on saanut hoitohenkilökunnalta ja toisaalta, mitä olisi voinut tehdä toisin.

Kun puheenvuoro oli ohi, opiskelijat aloittivat ohjatusti vapaan kirjoittamisen menetelmää hyväksi käyttäen kirjoittamaan puheenvuoron herättämistä ajatuksista. Kirjoittamiseen liittyen opettaja korosti, että tavoitteena on kirjoittaa keskeyttämättä kirjoittamista. Ajatus saa katketa ja lauseet jäädä kesken. Pääasia, että kirjoittaminen jatkuu.

Kirjoittamisen jälkeen opiskelijat saivat tuoda yleiseen keskusteluun omia tehtävään kirjoittamiaan ajatuksia, mikäli halusivat. Tämä oli siis kuitenkin vapaaehtoista. Tehtävään liittyen tärkein tavoite ei ollut tuoda keskusteluun omia ajatuksiaan ja pohdintojaan vaan re lektoida itse keskustelun herättämiä ajatuksia ja tunteita. Tavoitteena oli tutustua surun ja surevan kohtaamiseen herättämiin omiin tunteisiin ja ajatuksiin.

Lopuksi vielä yhteenvetokeskustelu harjoituksen onnistumisesta ja kokemusasiantuntijan puheenvuoron mahdollisesta hyödyllisyydestä ammatillisessa kehittämisessä liittyen surevien kohtaamiseen.

Vapaan kirjoittamisen menetelmä: [Freewriting eli vapaan kirjoittamisen harjoitus | Oppimisen taidot \(wordpress.com\)](#)

Surevan kohtaamine toiminta, kokemusasiantuntijan vierailu: <https://www.surevankohtaaminen.i/pyyda-kokemusasiantuntijan-vierailua/#>

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-tiimi

Harjoituksen nimi: Kiitollisuusharjoitus

Oppimisen mahdollisuudet: Pohditaan omia voimavaroja ja asioita joista olemme kiitollisia

Tarvikkeet: Kyniä, paperia

Harjoituksen kulku:

Istuudu rauhalliseen ja hiljaiseen paikkaan, joka on sinulle mieluisa. hengitä muutaman kerran syvään. Kirjoita vastaus alla oleviin lauseisiin. kun vastaat, yritä kuunnella enemmän tunteitasi kuin ajatuksiasi.

- *kolme asiaa, joista olet kiitollinen itsessäsi*
- *kolme asiaa, joista olet kiitollinen työssäsi*
- *kolme asiaa, joista olet kiitollinen arjessasi*
- *kolme asiaa, joista olet kiitollinen elämässäsi*

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijät: TARTU-koulutuksen osallistuja

Harjoituksen nimi: Yhteisöllinen Cut Out Poetry

Oppimisen mahdollisuudet: Ryhmässä toimiminen, vuorovaikutus, itseilmaisu, lukeminen

Tarvikkeet: Poistokirjoja, erilaisia tekstejä ja lehtiä. Sakset ja liimaa. A3 kokoinen paperi tai kartonki.

Harjoituksen kulku: Tehtävä aloitetaan joko niin, että kaikki osallistujat leikkaavat lehdistä, kirjoista yms. sovittu määrän sanoja (esim 5 sanaa). Vaihtoehtoisesti tehtävää varten leikataan valmiiksi runsas määrä erilaisia sanoja. Etukäteen on hyvä sopia, voiko osallistuja lisätä erikseen esimerkiksi ja-sanoja.

Seinälle laitetaan A3 kokoinen paperi, johon osallistujat voivat alkaa muodostamaan leikatuista sanoista lauseita. Osallistujien on hyvä tarkastella välillä millaisia lauseita runoon alkaa muodostumaan, ja suunnitella mihin kohtaan runoa omat sanat tai lauseet sopivat.

Lopuksi runo luetaan ääneen.

Tehtävää voi helpottaa niin, että opettaja/ohjaaja laittaa runoon aloitussanat, jolloin osallistujien on helpompaa aloittaa runoa jatkamalla alkusanoja.

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-tiimi (lähde mm. Happonen K., Miettinen K. REVI SE)

Harjoituksen nimi: Cut Out Poetry

Oppimisen mahdollisuudet: Sanataide, runous, sanoilla leikkiminen, luku- ja kirjoitustaidon tukeminen

Tarvikkeet: Lehtiä, mainoksia tms. leikattavaksi, sakset, liimaa, kartonkia, paperia

Harjoituksen kulku:

Lehdistä leikataan sanoja, kirjaimia, otsikoita. Sanat yhdistellään uuteen järjestykseen runoiksi. Voit käyttää materiaalina mitä tahansa: lehtiä, kirjoja, kuvia. Voit halutessasi kirjoittaa sanoja leikkaamiesi sanojen väliin. Tässä tekniikassa et voi tehdä mitään väärin, vaan kaikki tekemäsi ratkaisut ovat oikeita! Kirjoittakaa runot muistiin. Työskentelyä voi jatkaa esim. ottamalla runoista kuvia.

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-tiimi (lähde mm. Happonen K., Miettinen K. REVI SE)

Harjoituksen nimi: Black Out Poetry

Oppimisen mahdollisuudet: Sanataide, runous, sanoilla leikkiminen, luku- ja kirjoitustaidon tukeminen

Tarvikkeet: Vanhoja kirjoja, lehtiä, tekstejä, tusseja

Harjoituksen kulku

Materiaalina voi olla esim. lastenkirja, dekkari, lääkkeiden mukana tullut ohjeteksti, ruokaresepti tai vaikka mainoslehti tai internetistä löytynyt verkkoteksti. Runot kirjoitetaan siten, että osallistujat yliviivaavat ne sanat, joita eivät halua runossaan käyttää. Jäljelle jäävät sanat muodostavat runon.

Tässä tekniikassa et voi tehdä mitään väärin, vaan kaikki tekemäsi ratkaisut ovat oikeita! Kirjoittakaa runot muistiin. Työskentelyä voi jatkaa esim. ottamalla runoista kuvia.

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijät: TARTU-tiimi (muokattuna runoilija Aino-Kaisa Huuskon kehittelemästä runoharjoituksesta).

Harjoituksen nimi: Epätoiminnallinen kirjoitusharjoitus.

Oppimisen mahdollisuudet: Kirjoittamiseen virittäytyminen, runojen kirjoittaminen, sananlaskujen käsitteleminen.

Tarvikkeet: Paperia ja kyniä sekä etukäteen valittuja sanoja ja sananlaskuja.

Harjoituksen kulku:

Vaihe 1. Sana

Jokaiselle osallistujalle annetaan yksi sana (jokaiselle eri), joka mieluusti voisi olla monimerkityksellinen tai ei kovin tavanomainen sana. Jos harjoitus halutaan liittää johonkin aiheeseen, voi sanat valita sen mukaisesti.

Vaihe 2. Mietiskely

Ohjataan osallistujia ottamaan hyvä asento ja sulkemaan silmät. Tämän jälkeen mietiskelyä saatua sanaa ajatellen. Mietiskelyn aika on hyvä valita ryhmän mukaisesti. Jos ryhmällä ei ole kokemusta mietiskelystä, voi hyvä aika olla maksimissaan viisi minuuttia.

Vaihe 3. Sanasta kirjoittaminen

Tässä vaiheessa ohjeistetaan kirjoittamaan mietiskelyssä tulleita ajatuksia vapaamuotoisesti paperille. Aikaa noin 5–10 minuuttia.

Vaihe 4. Sana runoksi

Tässä vaiheessa tutkitaan sanasta kirjoitettua tekstiä ja valitaan siitä kiinnostavia asioita, joiden pohjalta kirjoitetaan runo. Aikaa hyvä antaa noin 7–10 minuuttia riippuen ryhmästä. Tämän jälkeen runo laitetaan hetkeksi sivuun.

Vaihe 5. Sananlaskut

Jaetaan jokaiselle erilainen sananlasku. Tämän jälkeen kirjoitetaan sananlaskusta syntyneitä ajatuksia vapaasti paperille noin 5–7 minuutin ajan.

Vaihe 6. Sananlaskuista runo

Tässä vaiheessa tutkitaan sananlaskusta kirjoitettua tekstiä ja valitaan siitä kiinnostavia asioita, joiden pohjalta kirjoitetaan runo. Aikaa noin 7–10 minuuttia riippuen ryhmästä.

Vaihe 7. Runojen vaihto

Ryhmäläiset ohjataan istumaan piiriin. Tämän jälkeen sanasta kirjoitettu runo annetaan vasemmalla istuvalla henkilölle ja sananlaskusta kirjoitettu runosta oikealla puolella istuvalle henkilölle. Kaikille jää kaksi toisen kirjoittamaa runoa.

Vaihe 8. Runosynteesi

Näistä kahdesta toisen kirjoittajan runosta kirjoitetaan runo, jossa käytetään toisten kirjoittamia runoja. Ohjeistetaan käyttämään mieluiten runojen kaikki osiot siten, että sanamuotoa voi muokata ja järjestystä muuttaa. Tarvittaessa voi lisätä jonkin täytesanan.

Vaihe 9. Esitys

Syntyneet runot esitetään muille, jonka jälkeen voidaan käydä keskustelua kokemuksesta, esim. miltä tuntui koskea toisten teksteihin, kenelle runon omistajuus kuuluu ja yleisesti harjoituksen herättämistä ajatuksista.

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijät: Lähde: Hakalahti, Niina 2021. Syön aamupalaksi Eiffel-torneja. 104 kirjoitusharjoitusta. Karisto.

Harjoituksen nimi: Minä olen sellainen ihminen

Oppimisen mahdollisuudet: Itsetuntemuksen lisääntyminen, tutustumisen väline

Tarvikkeet: Kirjoitusvälineet

Harjoituksen kulku:

Kirjoita 4-6 lausetta, jotka kaikki alkavat alkavat: Minä olen sellainen ihminen, joka...

Tyyli vapaa: voi olla syvälinen, humoristinen, liioitteleva, toiveunelma jne. Mitä haluaisit kertoa itsestäsi muille?

Jakaudutaan noin neljän hengen ryhmiin. Esittele itsesi ryhmässä lukemalla kirjoittamistasi lauseista ne, jotka haluat jakaa muille. Lue vain lauseet, älä kerro enempää. Keskustelkaa lopuksi, miltä harjoituksen tekeminen tuntui.

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-koulutuksen osallistuja

Harjoituksen nimi: Sanataidetuokio DIXIT-pelin avulla

Oppimisen mahdollisuudet: Kuvan sanoittaminen ja kuvasta kirjoittaminen

Tarvikkeet:

DIXIT-peli tai pelkät DIXIT-kortit, jos peli on jo tuttu. Jos ryhmä on iso, tarvitaan useammat 1-6 korttinappulat, tai ne voi tehdä paperista. Pelilautaa ja pelinappuloita ei tarvita, koska ei ole tarkoitus pelata koko peliä. Lisäksi tarvitaan kirjoitusvälineet: paperia ja kynä tai tietokone.

Harjoituksen kulku:

Jaetaan ryhmä tarvittaessa pienryhmiin (max 6 hlöä). Tutustutaan DIXIT-peliin pelaamalla sitä 1-2 kierrosta, varsinkin jos peli ei ole entuudestaan tuttu. Sen jälkeen valitaan yksi puhutteleva kortti, ja kirjoitetaan siitä runo tai lyhyt tarina. Lisäksi voi haastaa itseään ottamalla umpipakasta yhden kortin, ja kirjoittaa myös siitä oman runon/tarinan, tai yhdistää molemmat kortit.

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijät: TARTU-tiimi

Lähde: vahvasti mukailtuna Myy auto netissä!-työpaja:

<https://www.lukulux.fi/lukuohjaus/mielenkiintolahtoinen-tyoskentely/sanataidepajat/>

Harjoituksen nimi: Myy autosi

Oppimisen mahdollisuudet: Mainonnan kieleen tutustuminen ja käyttö, eri kirjoittamisen tyyllilajien kokeilu ja tekstin muuttaminen esitykseksi

Tarvikkeet: Paperia, kyniä, internet ja sen käyttöön tarvittava laite

Harjoituksen kulku:

1. Tutkitaan yhdessä käytettyjen autojen myynti-ilmoitusten esimerkkejä. Mitä myynti-ilmoituksissa kerrotaan? Mikä ilmoituksissa herättää mielenkiintoa?
2. Jokainen kirjoittaa ilmoituksen autosta hyödyntäen autoilmoitusten stereotypioita. Kuvataan perustiedot, kuten merkki, vuosimalli, ajetut kilometrit, väri jne.
3. Perustietojen lisäksi myynti-ilmoituksessa on tärkeä kuvailla auton ulkonäköä, ominaisuuksia ja/tai erityisominaisuuksia. Siinä kerrotaan, mitkä ovat auton parhaat ja huonoimmat puolet. Siinä voidaan kertoa auton aikaisemmista omistajista, auton historiasta ja aikaisemmista seikkailuista.
4. Kun ilmoitus on valmis, annetaan se parille. Tämän jälkeen parin tehtävä on luoda ilmoitukseen sopiva henkilöhahmo. Millainen ihminen tarttuu juuri tähän ilmoitukseen?
5. Ostajan luomisen jälkeen tehdään pareittain lyhyt esitys/näytelmä ostotilanteesta ja esitetään se muille. Pari voi valita kumman myyntitilanteen ottaa tai esittää molemmat, jos sille on aikaa.
6. Lopuksi käydään yhdessä keskustelua siitä, mitä myyntikieleen liittyviä asioita löytyi ja miten mainonta meihin vaikuttaa.

Tarinallisuus

TARINALLISET JA TAIDELÄHTÖISET
MENETELMÄT MONILUKUTAIDON
TUKEMISESSA JA
VAHVISTAMISESSA

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijät: TARTU-tiimi

Harjoituksen nimi: Omaelämäkerrallinen kirjoittaminen

Oppimisen mahdollisuudet: Kirjoittamisen aktivointi, omasta elämästä kirjoittaminen, oman elämäntarinan käyttäminen tarinan pohjalla.

Tarvikkeet: paperia ja kyniä (+ kello ajanottoa varten)

Harjoituksen kulku:

Jaa elämäsi viidellä sinulle tulee viisi omaa elämänjaksoa.

Jokaisesta elämänvaiheesta kirjoitetaan 7 min muistellen vain käsittelyssä olevaa jaksoa. (yht. 35 min). Voit kirjoittaa tapahtumia ja muistoja, joita sinulle nousee tuosta ajasta.

valitse yksi jakso ja sieltä yksi vielä pienempi kohtaus, johon lähdet tuomaan fiktiivisiä elementtejä ja hahmoja mihin suuntaan haluat tekstiä kasvattaa/viedä? Mikä tyylin valitset tarinaasi?

Jakaudutaan pienryhmiin tarkastelemaan syntyneitä fiktiivisiä tarinoita. Luetaan tarinat ja keskustellaan niistä.

Kysymyksiä keskustelun virikkeeksi:

- Millaisia tarinoita syntyi?
- Mika vaikutti tarinan syntyyn?
- Miksi valitsit juuri kyseisen kohtauksen elämästäsi?
- Miltä tuntui kirjoittaa?

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijät: TARTU-tiimi/Tiina Lintunen

Harjoituksen nimi: Tarinan kirjoitus

vaiheittain

Oppimisen mahdollisuudet: Kirjoittamisen aktivointi, luetun tekstin hyödyntäminen kirjoittamisen virikkeenä, kirjallisuuden lajeihin ja teoksiin tutustuminen.

Tarvikkeet: Valitut tekstit, paperia ja kyniä.

Harjoituksen kulku:

Ohjattaville annetaan vaiheittain lyhyet kirjallisuudesta valitut tekstit.

1. Ensin annetaan Alku-teksti, jonka pohjalta kirjoitetaan tarinan alku. Kirjoitusaikaa annetaan noin 10 minuuttia.
2. Tämän jälkeen annetaan Keskikohta-teksti, joka laitetaan osaksi tarinaa suoraan kirjoitetun alun perään ja josta jatketaan kirjoittamista. Kirjoitusaikaa annetaan noin 10 minuuttia.
3. Viimeiseksi annetaan Loppu-teksti, johon kirjoitettava teksti tulee päättää. Aikaa annetaan noin 10 minuuttia.
4. Lopussa muutama minuutti aikaa, jonka aikana tekstiä voi halutessaan vielä muokata.
5. Jakaudutaan pienryhmiin, jossa kukin lukee tekstinsä. Kysymyksiä keskustelun virikkeeksi: Mitä tarinalle tapahtui, kun sai uuden viriketekstin? Millaisia eri tyylejä annetuista teksteistä löytyi? Entä kirjoittamastasi tekstistä? Miltä tuntui kirjoittaa ohjatusti?

Alla Tartu-koulutuksessa käytetyt tekstit

ALKU (teoksesta Alexandra Salmela: Puu)

Selkään koski. Silmiin paistoi irvokas aurinko. Se poltti aavikkoa ja oli laiska laskemaan taivaanrannan taakse, vaikka jo vähintään neljä kertaa olisi pitänyt tulla yö. Prinsessa makasi levällään kuin litistynyt sammakko ja vaikeroi.

KESKIKOHTA (Teoksesta: Riku Korhonen: Emme enää usko pahaan)

Kortin nostoraja oli 1 680 euroa vuorokaudessa. Viitenä peräkkäisenä päivänä hän nosti yhteensä 8 400 euroa, käyttötilin lähes tyhjäksi.

LOPPU (Teoksesta: Juha Rautio: Random-karaoke)

Kyöneleet eivät olleet kaukana. Tätä Mäkikumpu ei olisi osannut toivoa villeimmissä unelmissakaan. Olivatko he muka ansainneet tämän? Ei, tämä oli jotain täysin käsittämättömän fantastista.

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijät: TARTU-koulutuksen osallistuja

Harjoituksen nimi: Kirjallisuuspohjainen tunnetaitokokonaisuus kolmasluokkalaisten

Oppimisen mahdollisuudet:

- *Opitaan tunnistamaan, huomaamaan, nimeämään ja kuvailemaan erilaisia tunteita
- *Ymmärretään, että kaikki tunteet ovat tärkeitä ja niillä jokaisella on merkityksensä
- *Harjoitellaan työskentelyä itsenäisesti ja pienryhmässä
- *Opitaan käyttämään wordart-sovellusta ja tehdään vertaisarviointia ja itsearviointia

Tarvikkeet: Kirja The Grand Hotel of Feelings, paperia, kartonkia, kyniä, tehtävämonisteet, läppäri

Harjoituksen kulku: Toteutin kokonaisuuden lukuryhmässäni, jossa on 24 kolmasluokkalaista lasta ja 6 kakkosluokkalaista lasta. Käytimme kokonaisuuteen yhteensä 5 oppituntia.

1. Tarinatuokio kirjan The Grand Hotel of Feelings äärellä. Koska kirja on englanninkielinen, käänsin tekstin suomeksi. Luettuamme kirjan, keskustelimme siinä esiintyvistä tunteista sekä siitä, mitä kirjailija on halunnut tarinalla kertoa.
2. Jokainen oppilas arpoi itselleen tunnehyrrän avulla (Worldwall-sovellus) tunteen ja piirsi tunteesta kuvan eli asukkaan tunteiden hotelliin. Piirtäessä pohdittiin tunteeseen sopivaa väritystä ja tunteelle mieluisaa "hotellihuonetta". Tunnehahmot kiinnitettiin ohjaajan etukäteen tekemään The Grand hotel of Feelingsin julkisivuun.
3. Kannustuslauseiden kirjoittamista paperiliuskoille. Esim. "Sä pystyt siihen!" "Olet vahva ja ihana!" "Sinä riität!" Aamupiirissä arvomme aina kunkin päivän tsemppilauseen.
4. Pienryhmissä lapset valitsivat heistä jonkun tunteen ja tekivät tunteesta posterin. Valittu tunne on hahmo, jonka roolista käsin posterin tehtiin. Posteriin kirjattiin tunteet luonteenpiirteet, harrastukset, mieltymykset, vahvuudet ja heikkoudet. Värit posteriin valittiin kuvaamaan tunnetta. Jokaiseen posteriin liitettiin puhekupla, johon tekijät kirjoittivat, mitä haluaisivat tunteelle sanoa.
5. Yksi kustakin pienryhmästä valmistautui esittelemään ryhmän posterin Gallery Walk -kierroksella. Muut ryhmäläiset kiersivät tutustumassa muiden ryhmien tekemiin postereihin ja antoivat niistä positiivista palautetta kirjaamalla palautteet postit-lapuille, jotka kiinnitettiin postereihin.
6. Word artilla teimme ryhmän yhteisen tunnepilven ryhmäläisten sen hetkisistä tunteista.
7. Jakson lopuksi oppilaat vastasivat forms-kyselyyn itsearvioiden tunnetaitokokonaisuutta.

Drama

TARINALLISET JA TAIDELÄHTÖISET
MENETELMÄT MONILUKUTAIDON
TUKEMISESSA JA
VAHVISTAMISESSA

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-koulutuksen osallistuja

Harjoituksen nimi: Draama ryhmäytymisen tukena ja tarinan kerronnassa

Oppimisen mahdollisuudet: Esiintymään rohkaistuminen, kuullun ymmärtäminen, tarinan luominen ja lihottaminen

Tarvikkeet: tarinat ja tarinan alut

Harjoituksen kulku:

Lämmittely

Draamasopimusjuttelu

Mörkö ja kilpi

- Valitse itsellesi salaa yksi henkilö möröksi ja toinen kilveksi. Leikin alettua pyri asettumaan koko ajan tilaan niin, että kilpi pysyy sinun ja mörkösi välissä. Leikitään jonkun aikaa, sitten leikinjohtaja pysäyttää leikin.

Mitä sä teet?

- Yksi menee keskelle piiriä ja alkaa esittämään pantomiiminä jotain helppoa, vaikka jäätelön syömistä. Joku piiristä kysyy "Hei, mitä sä teet". Esittäjä vastaa jonkun uuden aiheen, esimerkiksi "kalastan". Kysyjä menee keskelle esittämään kalastajaa ja edellinen esittäjä palaa piiriin. Jos moni yrittää kysyä samaan aikaan, kaikki perääntyvät ja yritetään uudelleen saada yksi kysyjä kerrallaan ääneen. Näin jatketaan kunnes leikinjohtaja lopettaa leikin (esim. menemällä itse keskelle).

Luovuuden herättely ja rohkaistuminen

Mini-improt.

Asettaudutaan katsomoon, eteen jätetään tyhjä "lava". Yleisölle kerrotaan, että tässä alkaa juuri esitys. Ohjaaja lukee ääneen tarinaa esimerkiksi "Olipa kerran yksi pieni kissa.." ja viimeistään ohjaajan merkitsevien katseiden saattamana joku yleisöstä hoksaa hypätä lavalle olemaan tämä pieni kissa. Ohjaaja jatkaa tarinaa ".. Kissa käyskenteli metsässä ja tapasi koiran." Jolloin kissan esittäjä käyskentelee ja kohta yleisöstä joku hyppää koiraksi. jne.

Tiedoston lopussa esimerkkitarina. Näitä on nopea kirjoittaa itsekin. Esittäminen on niin jännää, että kummoista juonta ei tarvita. Kannattaa ensin mainita virkkeessä aina kuka ja sitten mitä tekee. Kannattaa myös sanoittaa tunteita esiintyjien avuksi. Esim. ...*Tuhkimo oli onnellinen ja iloinen.*

Pikatarinointi pienryhmissä open aiheista

Jakaannutaan kolmen tai neljän hengen ryhmiin. Jokainen ryhmä valitsee ryhmänjohtajan. Johtaja saa toiminnan aikana käyttää seuraavia käskyjä:

aloita

stop

tarkenna _____

jatka

vie tarina loppuun.

Ohjaaja lukee tarinan alun, esimerkiksi: *Eräänä päivänä metsässä vastaasi tulee pieni kissanpentu. Pian huomaat, että kissalla on taikavoimia.*

Ryhmänjohtaja osoittaa jotakuta ryhmästä ja sanoo aloita. Valittu henkilö alkaa kertoa tarinaa. *Olipa kerran metsä...* ryhmänjohtaja sanoo stop, osoittaa toista ja sanoo *tarkenna metsä*. Tämän henkilön tehtävä on tarkentaa metsä esimerkiksi: *"Metsä oli synkkä ja pimeä, pöllöt huhuilivat puiden oksilla..."* Tarkentamista tulee jatkaa kunnes ryhmänjohtaja sanoo stop ja osoittaa sitä, jonka tulee jatkaa tarinaa eteenpäin.

Improtarina;

Hannu ja Kerttu

Olipa kerran Hannu ja Kerttu. He olivat köyhiä ja surullisia ja heillä oli nälkä.

Lapset olivat metsässä etsimässä ruokaa. Metsässä oli pelottavaa.

Lapset näkivät mökin ja menivät sen luokse. Lapset huomasivat, että mökki olikin herkullinen piparkakkutalo. Lapset innostuivat ja ihmettelivät taloa.

Lapset alkoivat syödä piparkakkutaloa.

Yhtäkkiä paikalle tuli vanha nainen. Nainen kutsui lapset sisään syömään lisää. Lapsia jännitti, mutta he menivät sisälle.

Sisällä noita nappasi Hannun kädestä ja lukitsi Hannun häkkiin.

Noita pakotti Kertun syöttämään Hannulle paljon, paljon herkkuja (antaa lyijykynän).

Noidalla oli oikein huono näkö.

Välillä noita halusi kokeilla Hannun sormea, mutta Hannu työnsi kokeiltavaksi kananluun. Noitaa ärsytti, että Hannu ei lihonnut.

Kertun piti syöttää Hannulle lisää ruokaa.

Yhtenä päivänä noita laittoi uuniin puita. Noita kumartui uunin luukun eteen.

Kerttu työnsi noidan uuniin.

Sitten Kerttu meni vapauttamaan veljensä häkistä. Lapset olivat iloisia ja söivät koko piparkakkutalon.

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-tiimi

Harjoituksen nimi: Prosessidraama VANHUS (lähde:, mukailen. Airaksinen, Karkkulainen: Draamakka)

Oppimisen mahdollisuudet: Valitun aiheen syventäminen prosessidraaman keinoin, draamatyöskentely monipuolisesti.

Tarvikkeet: Kyniä, paperia, Flap-taulu tms.

Harjoituksen kulku:

Draama:

Ennen prosessidraamaa keskustelu päivän rungosta, draamasta ja tehty draamasopimus.

Prosessidraama

Teema: Vanhuus: luodaan ryhmän yhteinen fiktiivinen henkilö ja tarkastellaan elämäkokemusten vaikutusta ihmisen käyttäytymiseen.

Prosessidraaman pohjustus/lämmittely: (flappi- tai valkotaulu)

- Mitä ominaisuuksia vanhuksilla on, jota arvostatte? Jota ette arvosta?
- Kirjoitetaan kirjeet/ laput, mitä toivotte sanottavan teille, kun olette vanhuksia?

Henkilökuvan luominen:

Fläpille piirretään hahmo ja aloitetaan fiktiivisen henkilön luominen:

- Kuka hän on?
- Sukupuoli?
- Ikä?
- Asuinpaikka?
- Kenen kanssa asuu?
- Millainen elämäntilanne hänellä on?

Miljöö luominen:

Rajataan tilasta alue, josta muodostuu henkilön koti. Jokainen osallistuja miettii, mikä esine/tavara/huonekalu hän on henkilön kodissa. Ohjaaja kiertää kysymässä kaikilta, että mikä esine olet ja esittää lisäkysymyksiä. Rikastutetaan henkilökuva.

Kootaan tarina yhteen.

Onnellinen/onneton tapahtuma lapsuudesta (3-4 muistoa)

Riippuen ryhmän koosta, voidaan tehdä 1-2 kertaa. Ryhmä jaetaan noin 2-4 henkilön ryhmiin. Ryhmät miettivät henkilön elinkaarta ja valitsevat lapsuudesta onnellisen tai onnettoman tapahtuman (n. 0-12 vuotta). Ryhmät tekevät still-kuvat tapahtumasta. Still-kuvia tarkastellaan ja tapahtumien tiedot lisätään fläpille.

Kootaan tarina yhteen.

Merkittävä tapahtuma aikuisuudesta / salaisuus

Tarkastellaan henkilön elämänkaarta aikuisuudessa. Millaisia merkittäviä tapahtumia hänelle on sattunut. Ryhmä jaetaan uusiin pienryhmiin. Tehdään 2-3 merkittävää tapahtumaa pantomiimina. Tehdään myös yksi salaisuus, joka henkilöllä on elämässä ollut, josta kukaan ei tiedä.

Kootaan tarina yhteen.

Toteutumaton haave

Ohjaaja nivoo tarinaa eteenpäin, siihen saakka, kunnes roolihenkilön elämä alkaa hiipua loppua kohti. Hänellä on kuitenkin vielä toteutumaton haave, jonka hän haluaisi toteuttaa. Ryhmä jaetaan kahteen pienryhmään (uudet jaot). Molemmat pienryhmät tekevät pienen näytelmän toteutumattomasta haaveesta. "Yks juttu vielä"

Kootaan tarina yhteen.

Koonti ja viimeinen kirje ja testamentti

Roolihenkilön elämä käydään läpi ja tarina viedään päätökseen. Kuolema lähestyy ja roolihenkilö tekee testamentin ja viimeisen kirjeen. Ryhmä jaetaan kahteen pienryhmään (uudet ryhmät) ja toinen ryhmä kirjoittaa testamentin ja toinen viimeisen kirjeen. Snorri Storlarsson tekniikka. (Rivin alkukirjain aloittaa sanan tai lauseen)

Loppukeskustelu ja yhteenveto

Keskustellaan vanhuudesta ja lopuksi jaetaan kaikille laput, joita ovat alussa kirjoittaneet.

Keskustelu draamasta, miltä tuntui tehdä prosessidraama. Miten voidaan hyödyntää omassa työssä.

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-koulutuksen osallistuja

Harjoituksen nimi: Kauhukoulu - Tutustuminen kauhukirjallisuuteen prosessidraaman keinoin. Tekijöinä kahdeksaluokkalaiset

Oppimisen mahdollisuudet: Erilaisuuden huomaaminen ja hyväksyminen; Itsensä hyväksyminen; Yhteisöllisyyden löytäminen

Tarvikkeet: Fläppitaulu, kosketusnäyttö tai liitutaulu; paperia ja kyniä; erivärisiä postikortin kokoisia kartonkeja

Harjoituksen kulku:

2 X 75 minuuttia

Aluksi kerron oppilaille, mitä tarkoittaa prosessidraama. Korostan sitä, että kyseessä on juuri ryhmälle tarkoitettu, tässä ja nyt syntyvä draama, jota ei esitetä muille. Välttämättä ei tarvitse edes puhua, koska monet jännittävät juuri puhumista muiden edessä.

Tehdään draamasopimus eli miten toivotaan ja halutaan kaikkien käyttäytyvän. Tein draamasopimuksen niin, että oppilaat saivat miettiä pienissä ryhmissä sopimuksen sisältöä. Lopuksi koottiin asiat yhteiseksi draamasopimukseksi.

Kaikkien on tarkoitus olla roolissa, myös opettajan. Roolissa olon on tarkoitus vapauttaa jännityksestä. Kaikki osallistujat ovat mukana Kauhukoulun luokkakokouksessa. Opettaja itse on esim. kauhukielen ja kauhukirjallisuuden opettajan roolissa. Toinenkin koulun henkilökuntaan kuuluva on kutsuttu, mutta hän ei ole saapunut paikalle. Tätä puuttuvan henkilön mysteeriä yritetään selvittää.

Ennen kuin lähdetään liikkeelle, mietitään yhdessä, mitä kauhu tarkoittaa ja miten se eroaa esim. jännityksestä. Sitten mietitään yhdessä, millaisia hahmoja kauhukirjallisuudessa ja kauhuelokuvissa on. Kerätään hahmoja fläppitaululle.

Tähän kohtaan voisi olla hyvä lämmitellä: seuraa esim. Susi, lammas ja kivi -leikki. Yksi on susi, yksi lammas ja muut ovat kiviä. Susi murisee ja lammas määkii. Lammas pääsee turvaan, kun se hyppää kiven yli tai koskee kiven olkapäähän. Kivestä tulee tällöin uusi susi, vanhasta sudesta tulee lammas ja kivet ovat kiviä. Tässä tulee sopivasti lämmin eikä kukaan putoa pois.

Leikin jälkeen jokainen oppilas valitsee itselleen kauhuhahmon ja etsii siitä tietoa vaikka puhelimensa avulla. Kun tietoa on tarpeeksi, puhelimet viedään puhelinparkkiin ja aloitetaan hahmojen esittelykierros - jokainen kertoo kauhuhahmonsansa ja nimensä.

Tähän kuuluu n. 75 minuutin tunti.

Toinen 75-minuuttinen

Kerrataan, mitä on tehty. Puhelimet kerätään pois ja puhutaan lyhyesti draamasopimuksesta.

Aluksi lämmitellään tekemällä umpisolmu. Olen kokeillut kahta tapaa: ensinnäkin sellaista, jossa ihmiset menevät tiukasti lähekkäin ja ottavat käsistä umpimähkään kiinni. Solmun aukeamisessa on ollut ongelmia. Tai sitten ihmiset menevät isoon piiriin, ottavat toisiaan kädestä kiinni ja menevät solmuun menemällä toisten käsien ali tai yli. Tämä solmu ainakin aukeaa.

Lämmittelyn jälkeen jokainen esittelee itsensä toistamiseen muille, opettajakin.

Muistellemme yhdessä rooleissa, mitä kukin muistaa toisesta koulun henkilökunnan jäsenestä. Tässä kohtaa samantyyppiset kauhuhahmot voisivat työskennellä yhdessä.

Kerätään muistelut yhteen ja tuodaan tiedot fläppitaululle. On ryhmästä kiiinni, mihin suuntaan nuo muistot alkavat ohjautua ja erityisen tärkeää on, miten opettaja suhtautuu kerättyihin tietoihin.

Muisteluiden jälkeen opettaja ottaa selkeästi roolin (käytin itse mustaa samettihattua) ja kertoo, että puuttuva henkilökunnan jäsen on lähettänyt viestin: viestissä hahmo pahoittelee, ettei ole saapunut paikalle, kertoo missä on ja miksi.

Tämän jälkeen jokainen kauhuhahmo lähettää puuttuvalle hahmolle postikortin, joita muut eivät saa lukea. Opettaja roolissa kiittää kaikkia Kauhukoulun entisiä oppilaita tapaamisesta, toivottaa heille hyvää kotimatkaa ja toivoo näkevänsä hahmot seuraavassa luokkakokouksessa.

Lopuksi opettaja kerää palautetta oppilailta palautelomakkeella, jossa virkkeiden alut on valmiina.

Palautepaperin palauttamisen jälkeen annoin jokaiselle oppilaalle pääkallokarkkeja kiitoksena osallistumisesta. Kun lueskelin papeita kotona, toisten mielestä ei tehdä tällaista koskaan enää, mutta toisten mielestä oli yllättävän kivaa. Yksi oppilas huomasi jopa, että hieman erilainen oppitunti voi jopa lähentää oppilaita toisiinsa. Kaikkinensa ihan mielenkiintoinen ja kannattava kokeilu. Ehkä samojen oppilaiden kanssa voisi 9. luokalla kokeilla prosessidraaman keinoin vaikkapa Aleksis Kiven Seitsemää veljestä tai jopa Kalevalaa.

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-koulutuksen osallistuja

Harjoituksen nimi: Karhuistuminen; draamaosio: pienoisnäytelmä. Kesto noin 4 oppituntia + näytelmän esitys.

Oppimisen mahdollisuudet: Osa noin 12 oppitunnin kokonaisuutta, jossa tutustutaan karhuihin monialaisena kokonaisuutena (mu/ku/ym/suk/li). Tässä osiossa keskitytään mielikuvituksen ja itseilmaisun kehittämiseen draamallisin keinoin (itse keksitystä tekstistä näytelmäksi). Ryhmätyöskentelytaitojen parantamiseen sekä kirjoitustaidon kehittämiseen.

Tarvikkeet: Vuorosanakaavakkeet, paperia, kyniä, valmiita karhupukuja, itsetehdyt naamarit, näytelmärekvisiittaa ja valkotaulu.

Harjoituksen kulku: Oppilaat työskentelevät kahdessa ryhmässä (8 oppilasta/ryhmä) jakotunneilla.

1. tunti: "Karhuistumistunnit" aloitetaan aina yhdessä keksityllä aloitusrunolla vuorolausuntana. Runo on tehty block- out- menetelmällä aiemmin. Seuraavaksi leikitään lämmittelyleikki luokan lattialla piirissä seisten (karhu- kotka- hylje). Aloitetaan prosessidraaman teko. Istutaan piiriin ja aletaan henkilöimään karhua (nimi, asuinpaikka, perhe). Pysähdytään hetkeksi miettimään karhun asuinpaikkaa; "Mikä esine olet sen kotona" (still- kuva). Tästä harjoituksesta saamme lisää tietoja tästä karhusta. Ope kertaa ja kerää koko ajan lisää keksittyjä tietoja valkotaululle. Keksitään karhulle ystävät, harrastukset jne. Tehdään still- kuva; hauska/ surullinen tapahtuma karhun elämästä (4 oppilasta/ ryhmä). Tunnin lopuksi kerrataan vielä tähän mennessä keksityt asiat.
2. tunti: Tunti aloitetaan taas karhurunolla. Lämmittelyleikkinä " karhu nukkuu"- leikki. Jatketaan henkilöhahmon kehittämistä. Kerrataan ensimmäisellä tunnilla keksityt asiat. Jatketaan hahmon luomista. Pysähdytään välillä tekemään still- kuva; salaisuus karhun elämästä (4 oppilasta/ryhmä).
3. tunti: Alkuruno. Mietitään yhdessä tapahtumia ja tapahtumapaikkoja valkotaululle opejohtoisesti. Kaikki saavat keksiä. Valitaan yhdessä tapahtuma ja keksitään näytelmälle nimi. Ryhmä valitsee kaikille roolin näytelmään ja keksii vuorosanoja. Ensisijaisesti kaikki saavat keksiä omat vuorosanansa. Muut auttavat. Ope tarkkailee ryhmätyöskentelyä ja puuttuu prosessiin vain tarvittaessa.
4. tunti. Alkuruno. Harjoitellaan näytelmää sekä hankitaan ja valmistetaan tarvittava rekvisiitta. Ope auttaa. Näytelmää saa harjoitella myös välituntisin, jos on tarvetta.
5. tunti. Alkuruno. Harjoitukset jatkuvat. Tilanteen mukaan jopa kenraaliharjoitukset tunnin lopussa, jos ennätetään. Kiinnitetään erityistä huomiota äänen käyttöön ja elehtimiseen.
6. tunti: Näytelmien esitys toiselle ryhmälle ja ekaluokkalaisille. Lopputunnista keskustellaan näytelmän tekemisestä ja tunnelmista. Mikä helppoa? Mikä vaikeaa? Mikä hauskinta?...

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijät: TARTU-koulutuksen osallistuja

Harjoituksen nimi: Munamainen juttu - draamaa elokuvan keinoin

Oppimisen mahdollisuudet: Mediakasvatus – Mediataitojen kehittäminen

Draaman kaaren hahmottaminen (Alku – keskikohta (käännö) - loppu)

Dialogisuus

Elokuvan kuvakoot ja kuvakulmat

Tustuminen videokameroihin (leffaa kännykällä / padeilla)

Tarvikkeet:

Videokamerat / padit / puhelimet + jalustat.

Kananmunia (3-4 / ryhmä) - 15 paketti

Piipputrassuja, tusseja, sinitarraa, maalarinteippiä, kuumaliimaa / löysää liimaa, kartonkia alustaksi + taustaksi + muita kananmunan kokoisia esintä. Paperia ja kyniä suunnittelua varten. A3 kuvakäsikirjoituspaperi.

Musiikki-instrumentteja, jos halutaan musiikkia.

Harjoituksen kulku:

Oppilaiden tarkoitus on pienryhmissä kuvata lyhyt video, jonka pääosan esittäjät ovat esineitä. Yksi esineitä on raaka kananmuna, muut esittäjät ovat joko munia tai vastaavaa kokoa tai hieman isompia esineitä.

Ideana on pienryhmissä kehittää tarina, joka etenee 6 – 10 kuvatulla kohtauksella draaman kaaren mukaisesti, niin että tarinassa on joku käänne / yllätys (vaikka loppu olisikin ennalta-arvattavissa).

Opiskelijoille esitetellään ensin elokuvakerrontaan liittyviä kuvakokoja, kamerakulmia, draaman kaarta, (kuva)käsikirjoitusta varten printattua A3 (vaakasuorassa) olevaa kuvakokopaperia ja kameran kuvaus ja zoomi painikkeita. Opetusmateriaalia ja kuvakäsikirjoitukseen tarkoitettu A3 vaakasuoran paperin voi printata Videootit ry:n kotisivulta kohdasta

<https://www.videootit.fi/opetusmateriaalia/koulutusmateriaalia-tyopajoihin/>

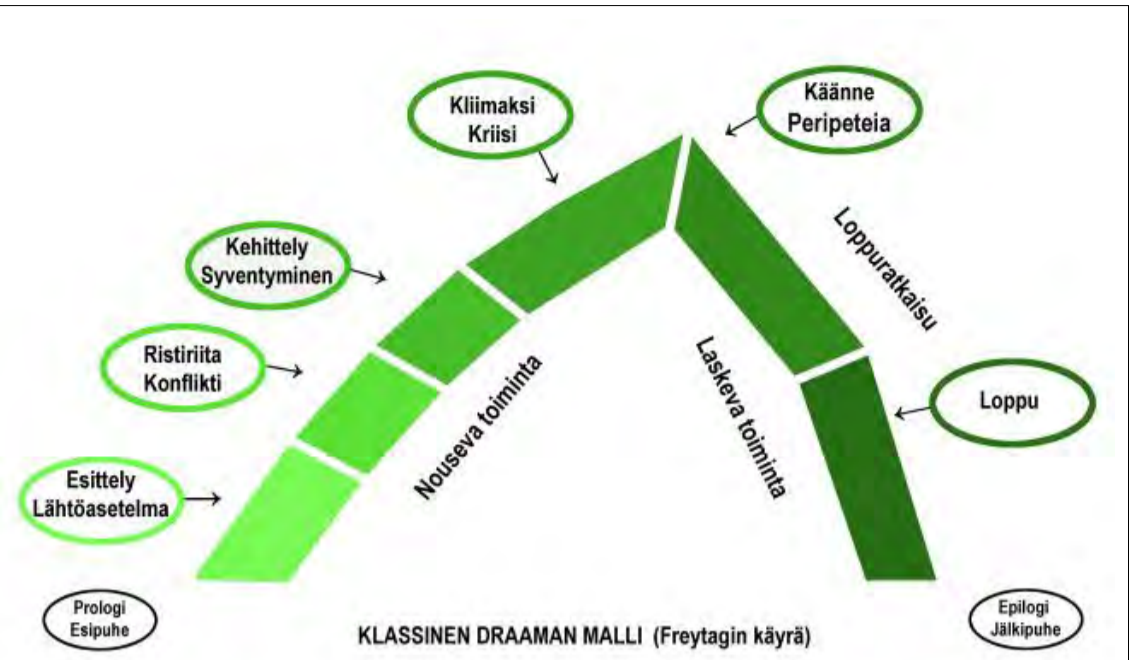
Tämän jälkeen valitaan elokuvan esittäjät (esineet + raaka kananmuna). Oppilaat suunnittelevat elokuvan tarinan ja kirjoittavat sen ylös dialogeineen kuvakäsikirjoitukseen tarkoitettulle paperille. Myöhemmin samaan paperiin piirretään tarinan eteneminen valittuja esineitä hyödyntäen. Siihen hahmotella kuvakokojen vaihtelu ja kuvakulmat eli mistä kulmasta asioita kuvataan. Tämän jälkeen esineet voi koristella ja muuntaa hahmoiksi värittämällä tai liittämällä kädet ym. tarvittavat yksityiskohdat. Muna pysyy pystyssä esim. sinitarran avulla. Tarinan kuvaamiseen etsitään kuvauspaikat (eri kohtaukset voidaan kuvata eri paikoissa). Dialogissa kannattaa kuvata vain sitä hahmoa, joka puhuu. Ryhmä tekee myös elokuvan sekä tekijöiden nimiblanssit (vaakasuoraa ja keskelle – reunoille jätetään marginaali tai otetaan huomioon, ettei välttämättä näy riippuen kameran rajauksesta)

videootit ELOKUVAN NIMI: _____ Sivu ○

Sivu ○ Kuva ○ Kuva ○ Kuva ○ Kuva ○

PUHE				
MISSÄ				
MITÄ TOIMINTA				
KAMERA-LIKE KUVA-KOKO				
MUU				

Kuvakirjoittamiseen tarkoitettu lomake
www.videootit.fi

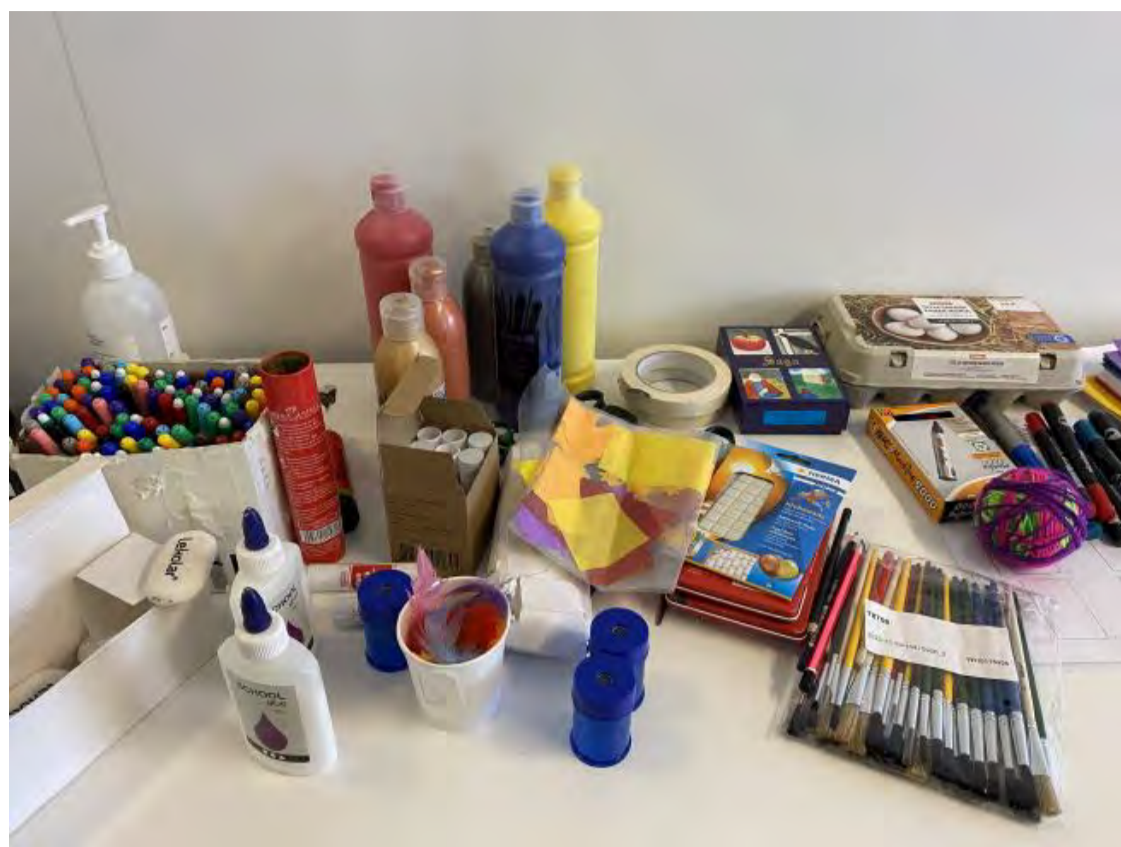
Draaman kaari
www.videootit.fi

A4 / A3 paperille suunniteltu alkuteksti vaakasuorassa
 - Teksti ei saa mennä reunoille asti (marginaali), jotta sen saa rajattua kuvatessa niin, ettei mitään ulkopuolista tule elokuvaan.

A4 / A3 paperille suunniteltu lopputeksti
 - Teksti ei saa mennä reunoille asti (marginaali), jotta sen saa rajattua kuvatessa niin, ettei mitään ulkopuolista tule elokuvaan.

Materiaaleja

Materiaaleja

Ellei elokuvaa pysty jälkeinpäin leikkaamaan, elokuva kuvataan ns. kameraleikkauksella kronologisessa järjestyksessä kiinnittäen huomiota myös kuvakokojen ja kuvakulmien vaihteluun. Ensin kuvataan elokuvan nimiblanssi (n. 10 sek). Seuraavaksi kuvataan etukäteen suunnitellut 6 – 10 kohtausta. Jokaisen kohtauksen jälkeen rec pysäytetään, valitaan uusi kuvakoko ja kuvakulma ja jatketaan kuvausta. Jos tarinassa on ääniä + dialogia, ne puhutaan / äänellään samaan aikaan kun kuvaustoiminto (rec) on päällä. Jokaista kuvauksen alkuun ja loppuun on hyvä jättää n 5 sekuntia ylimääräistä tilaa. Tarinan loppuun kuvataan vielä lopputekstit. Musiikit / ääniefektit kannattaa toteuttaa itse (ei netistä soittaen), jotta lopputulos olisi kaikin puolin teostovapaa.

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-koulutuksen osallistuja

Harjoituksen nimi: Draamasta ja tunteesta henkilöksi

Oppimisen mahdollisuudet: Tutustutaan draaman ja yhteistoiminnan kautta ymmärtämään elämää erilaisissa ympäristöissä kuvitteellisen hahmon luomisen kautta.

Tarvikkeet: paperia ja kyniä, tilaa draamalle, draama-sopimus, PostIt-laput viesteihin

Harjoituksen kulku:

Tutustutaan erilaisiin oppisisällöistä nouseviin käsitteisiin keskustelun, pohdiskelun ja käsitekartan avulla (omassa harjoitteessamme köyhyys ja sodat, jotka nousivat Ev.lut uskonnon ja ympäristöopin 6.lk sisällöistä) Tutkitaan käsitekarttaan yhdessä.

Lähdetään yhdessä keskustellen luomaan henkilöä: nimi, asuinpaikka, sukupuoli, ikä, perhe yms. perustietoja. Alkutilanteessa luodaan "tikku-ukko", joka ei kuvallisesti vie ajatuksia ohjaten mihinkään suuntaan. Tikku-ukon ympärille perustiedot käsitekarttatyylisiin. Samalla kirjataan muita ajatuksia henkilöstä. (Omassa harjoitteessamme muodostui Mirja tyttö, joka asui Afrikassa slummissa...)

Kirjoitetaan tsemppiviestit, joita itse haluttaisiin kuulla, jos elettäisiin samassa paikassa henkilön kanssa. Nämä kerätään talteen.

Tämän jälkeen teimme luokkaan tilan Mirjan kodiksi, johon oppilaat asettautuivat oman mielikuvituksen mukaan tavaroiksi, huonekaluiksi tms. mitä kodista saattoi löytyä. (Mirjan kodista löytyi sisältöä esim. rotista rikkiinäiseen seinähyllyyn) Ohjattuna ja kysymysten kautta oppilaat kertoivat mielikuvitustarinaa, mitä olivat, mistä olivat taloon tulleet, mitä nähneet/kokeneet...

Esittelyjen jälkeen kasataan uudet tiedot käsitekarttaan vastausten ja tarinoiden perusteella. Käsitekarttaan palataan aina uudestaan, jotta henkilö muuttuu "eläväksi" oppilaiden mielessä.

Kotitehtäväksi oppilaille tuli miettiä 2 negatiivista ja 2 positiivista tapahtumaa, joita henkilön elämässä olisi voinut tapahtua.

Oppilaat jaettiin ryhmiin, joissa kävivät läpi keksimäänsä tapahtumat ja valitsivat niistä yhden/ryhmä (n. 4 hlön ryhmät), josta tekivät näytellen still-kuvat, joiden kautta muut arvailimme tapahtumia.

Still-kuvien myötä Mirjan elämä täydentyi ja tiedot kirjattiin taas käsitekarttaan.

Lopuksi jätimme Mirjan jatkamaan elämäänsä ja oppilaat lukivat Mirjalle toistensa alkuvaiheessa kirjoittamat tsemppiviestit.

Käytimme tähän noin 4 oppituntia.

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-koulutuksen osallistuja

Harjoituksen nimi: "Ihmissusi"- roolipeli

Oppimisen mahdollisuudet: Tunne- ja vuorovaikutustaidot

Tarvikkeet: Pelikortit

Harjoituksen kulku: Ihmissusi on roolipeli, joka sopii lapsista vanhuksiin. Pelaajat istuvat aluksi rinkiin niin, että he pystyvät näkemään toisensa helposti.

Pelinhohtaja jakaa pelaajien kesken laput, joille on kirjoitettu eri roolit (lappuja saman verran kuin pelaajia) tai pelikortit, joissa ässät ovat ihmissusia, kuningas on vartija, kuningatar on ennustaja ja jätkä on pikkutyttö/pikkupika. Numerokortit ovat kyläläisiä. Rooleja ei saa paljastaa muille pelaajille, mutta pelissä saa taktikoida, manipuloida ja käyttää puheenlahjoja tarpeidensa mukaisesti.

Peli alkaa, kun yöllä ihmissudet "tappavat" jonkun kyläisen. Aamulla paljastetaan "tapettu" ja kyläläiset (ja ihmissudet) alkavat spekuloida, kuka voisi olla ihmissusi. Äänestyksen jälkeen joku "lynkataan" ja sama jatkuu, kunnes kaikki ihmissudet tai kyläläiset ovat "tapettu".

Kuvataide

TARINALLISET JA TAIDELÄHTÖISET
MENETELMÄT MONILUKUTAIDON
TUKEMISESSA JA
VAHVISTAMISESSA

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

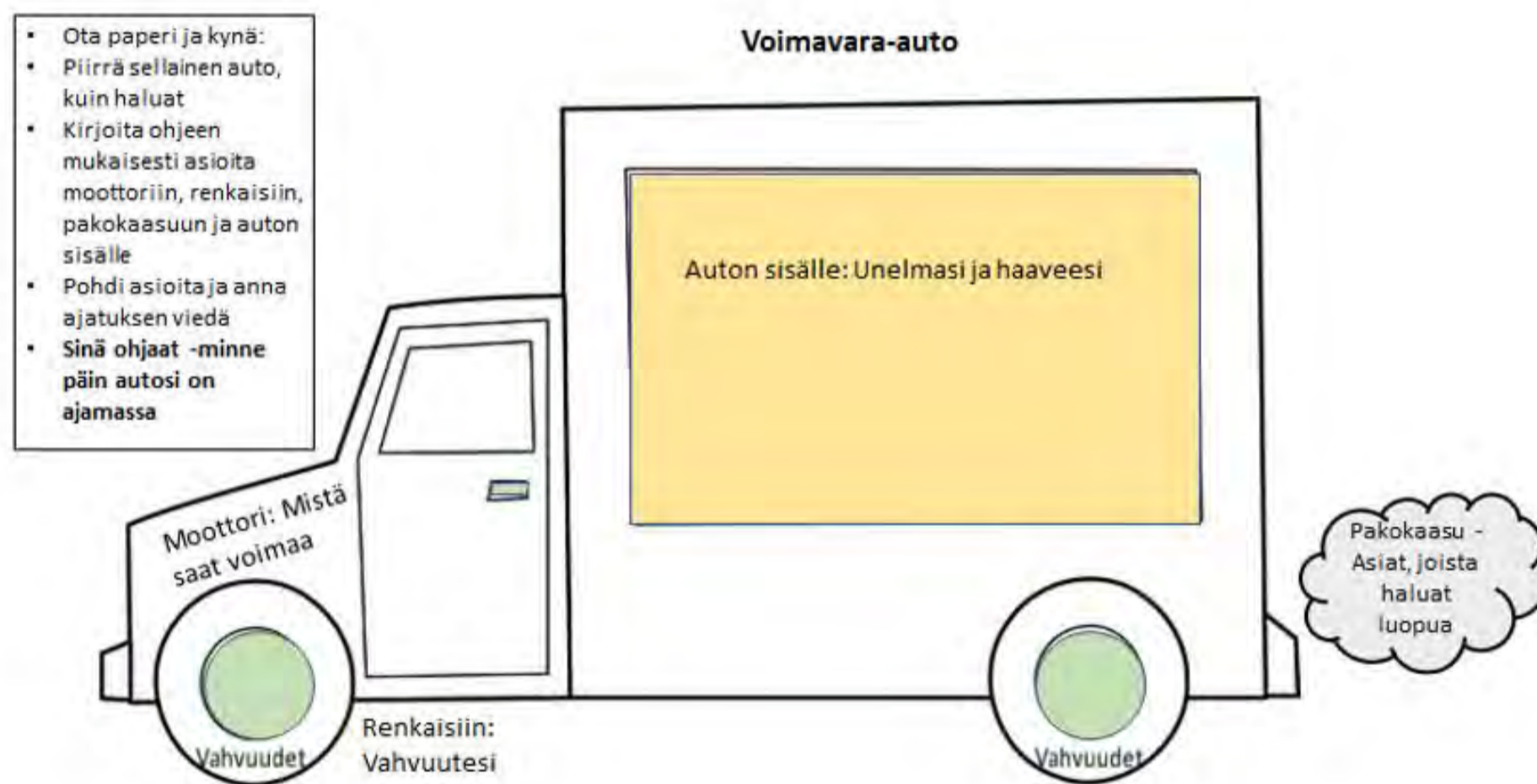
Tekijä: TARTU-tiimi

Harjoituksen nimi: Voimavara-auto

Oppimisen mahdollisuudet: Pohditaan omia voimavaroja

Tarvikkeet: Kyniä, paperia

Harjoituksen kulku:

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-koulutuksen osallistuja

Harjoituksen nimi: Jos kohtaat karhun

Oppimisen mahdollisuudet: tavoite: monilukutaito, kuvan lukeminen, kuvan ja tekstin yhdistäminen

Harjoituksen kulku:

Lähde: <https://luetaankotama.blogspot.com/2021/11/junior-ehdokaskirjat.html?m=1>

Kirja: Jos kohtaat karhun, Malin Kivelä ja Martin Glaz Serupi

Ennen tuntia:

Peitä kirjan nimi ja teksti.

Tehtävä:

Luetaan kuvia. Istuimme piirissä. Jokainen oppilas sai vuorollaan kertoa kuvasta. (Mahdollinen lisätehtävä: Jostakin kuvasta voidaan vastata apukysymyksiin erilliselle monisteelle. Tai oppilaat voisivat monistetusta kuvista kertoa tai kirjoittaa parille tarinan.)

Seuraavaksi:

Ope lukee kirjan teksteineen. Meillä oli lukumummi kylässä luokassa. Hän luki ääneen kirjan oppilaille.

Keskusteltavaa:

Onko kyseessä tarina vai tietoteksti vai ohje?

Vastasiko kuvista kerrottu tarina kirjan tarinaa?

Apukysymyksiä Luetaan kuvaa!

Asiat ja esineet:

Tutki kuvaa ja tee havaintoja. Mitä asioita näet kuvassa?

Värit:

Millaisia värejä kuvittaja on käyttänyt? Mitä hän haluaa mielestäsi niillä kertoa?

Sijoittelu:

Miten asiat on sijoitettu kuvaan? Onko jokin sijoitettu etualalle? Entä häivytetty takaa-alalle? Onko joku asia korostetun suuri? Miksi?

Tunnelma:

Millainen tunnelma kuvassa on? Onko siinä nähtävissä tunnetiloja?

(Lähde Freed)

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-koulutuksen osallistuja

Harjoituksen nimi: Läsnaoloharjoitus ja vahvuuskäsi

Oppimisen mahdollisuudet: itsetuntemuksen ja minäpysyvyyden vahvistaminen

Tarvikkeet: Paperi, värikynät ja sakset

Harjoituksen kulku:

Läsnaoloharjoitus

Läsnaolo/ rentoutumisharjoitus omalla paikalla istuen, seisten tai maaten n. 5 minuuttia. Keskitytään aistien herättelyyn ja rauhalliseen hengitykseen. Ohjaaja puhuu ja luo rauhallisen pysähdyksen ennen seuraavaa vahvuuskäsi -harjoitusta.

<https://vimeo.com/hymykoulut>

Vahvuuskäsi

Piirretään oman käden ääri viivat A4- paperille (paksummalle, jos leikataan irti ääri viivoja myöden). Jokaiseen sormeen kirjoitetaan yksi vahvuus. Käsi ja paperi saadaan koristella & värittää. Töiden/ vahvuuksien vapaaehtoinen jakaminen: lopuksi voidaan tehdä galleriakävely, jos yhdessä näin päätetään.

HUOM: käsi voi liittyä myös esim. kiitollisuuteen tai onnellisuuteen

Jos ohjaaja haluaa mieluummin lukea harjoituksen itse, niin ja muita hyvinvointiin liittyviä tehtäviä löytyy **Hyvinvointitaitojen Kukoistava Käsikirja** -oppaasta (Avola, Pentikäinen, Alalauri ja Salminen, 2022), jota suosittelen lämmöllä.

Opuksesta oleva kiitollisuuskäsi-harjoitus (s. 44):

Peukalo: Mitä kiitollisuuden aiheita löydän ympäriltäni tänään?

Etusormi: Mitkä asiat saavat minut erityisen kiitolliseksi?

Keskisormi: Mistä tai kenestä olen kaikkein kiitollisin elämässäni?

Nimetön: Mitä kiitollisuuden aiheita odotan tältä päivältä?

Pikkurilli: Mistä asiasta olen kiitollinen juuri nyt?

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-koulutuksen osallistuja

Harjoituksen nimi:

Luontomandala kartongille tai luonnossa rakennetaan erilaisia kuvioita luonnon materiaaleista.

Oppimisen mahdollisuudet:

Oppia rauhoittamaan oma stressaantunut ja ahdistunut mieli, löytää itseään rauhoittavia elementtejä luonnosta, keskustella ryhmässä ajatuksistaan sekä oivalluksistaan, joita tekeminen mahdollisesti herättää.

Tarvikkeet:

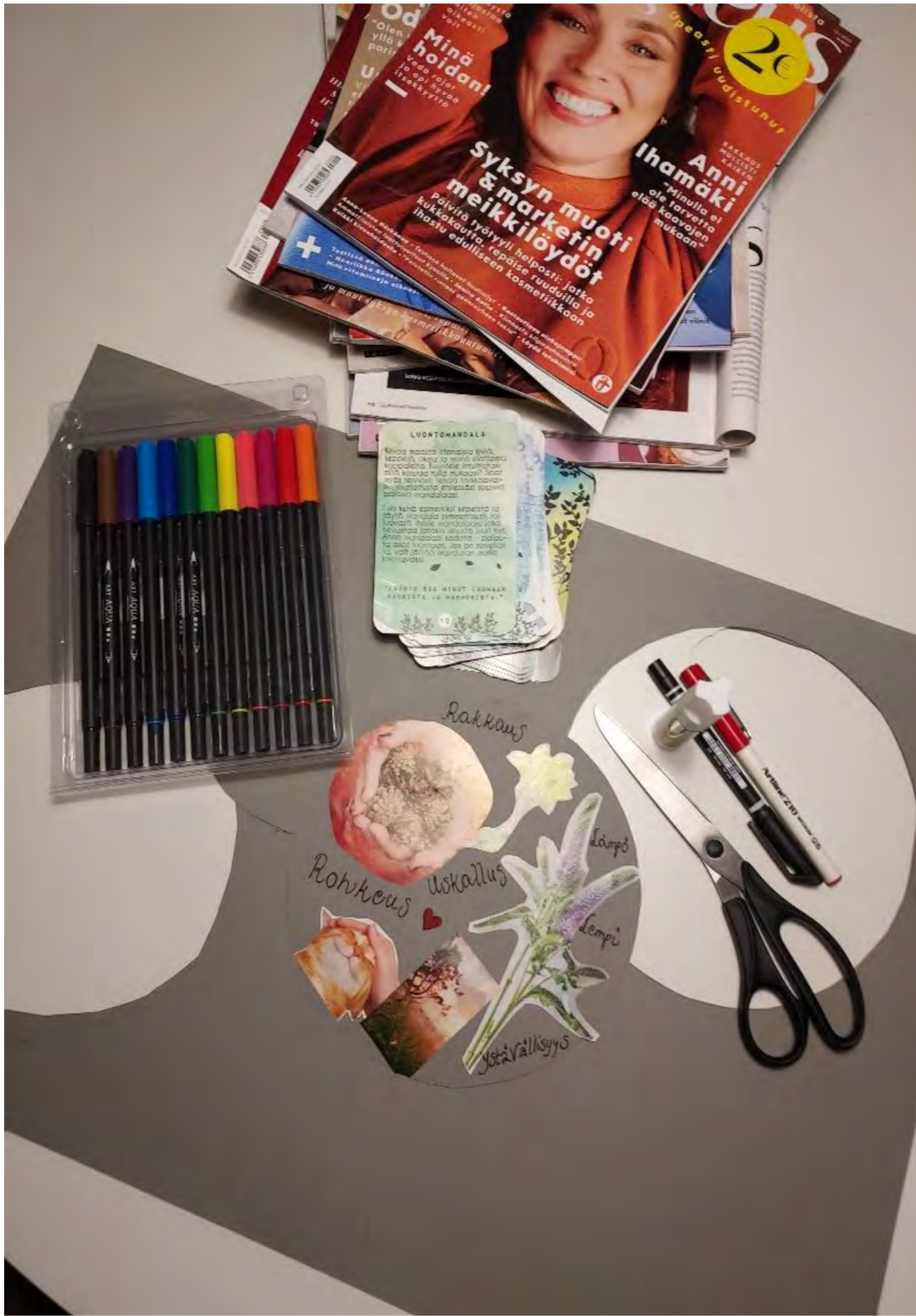
Kartonkia, liimaa, sakset, värikyniä ja aikakauslehdistä valmiiksi leikattuja kuvia. Luonnosta luonnonmateriaaleja: kivet, kävyt, jne.

Harjoituksen kulku:

Leikataan pyöreä mandala, etsitään valmiiksi leikatuista kuvista itselleen mieleisiä kuvia ja liimataan ne kartongille. Kartonkiin voidaan myös kirjoittaa omia ajatuksia, mietelauseita ja piirtää tai maalata kuvia.

Harjoituksen voi tehdä myös luonnossa, jolloin samoillaan metsässä ja rakennetaan löytyneistä luonnonmateriaaleista (kävyt, kivet, kepit, ym.) erilaisia mandaloita, jotka voi jättää luontoon toisten retkeilijöiden löydettäväksi.

Ryhmässä voi kertoa omista ajatuksista ja oivalluksista, joita mandalan tekeminen herätti itsessään sekä keskustella muiden kanssa heidän töistään.

Materiaalit, kun tehdään mandala kartongille.

Valmis mandala.

Meren rannalla laiturille tehty mandala luonnon kivistä ja löydetyistä simpukoista.

Tarinallisuus-tehtävä

Kuvataiteen lopputyö 9lk

Teekuppi lautasineen.

Vasemmalla sarjassa näkyy opiskelijan työ vielä keskeneräisenä. Kuppi ja lautanen on tehty valkosavesta ja maalattu engobe-värillä puhtaan valkoiseksi.

Keskimmäisessä kuvassa näkyy suomalaiset Arabian tehtaan valmistama kuppi ja lautanen sarjasta "Maisema", jollaisia hänen isoäitinsä omistaa. (Arabian tehtaan sivuilla ilmoitetaan, että suunnittelija on tuntematon. Ehkä aiheen sai puhtaaksi piirrettäväksi jokin taitava piirtäjä, tehtaan tyttö? Ehkä kuva-aiheita oli lainailtu niin runsaasti kaikkialta, ettei kukaan kehdannut allekirjoittaa nimellään niin hävytöntä kopiointia ja lainailua? Kuka tietää..)

Työhön opiskelija oli saanut kimmokkeen nähtyään koulussa kuvataideluokassa vanhan englantilaisen kupin ja lautasen, jonka olin tuonut kuvataideluokkaan rekvisiitaksi asetelmapiirroksia varten. Hän huomasi sinivalkoisten kahvi/teekuppien välillä yhteyden ja sai idean tehdä aiheesta oman version.

Oppilas tulisi tekemään sinisellä lasitteella kuppiin kuvioita, jotka kertovat hänen elämästään. Puun, rakennuksen ja linnut nyt ainakin. Lautaseen ornamentteja, mutta mitä? Onneksi yksi koulurakennuksistamme täällä Porin Lyseolla on 1800-luvulta, joten viittaus hänen opinahjoonsa kuppien tekemisen hetkellä löytyy helposti lainaamalla joitakin koristeellisen rakennuksen lukuisista ornamenteista.

Toivon että voin vielä lähettää kuvat valmiista työstä!

Tiesin, että kömpelöillä kiinalaiskuvioilla oli viitaukset hienostuneeseen kiinalaisen posliinikuppien valmistamiseen. 1600-luvulla Eurooppalaisen siirtomaa-ajan alkaessa ensin Hollantiin tuotiin kiinalaisia mestareita, ja näin alkoi posliiniesineiden valmistus myös Euroopassa. Aluksi kaikki esineet olivat pikkutarkkoja jäljennöksiä kiinalaisista esineistä, sillä ne kantoivat muassaan korkeaa statusta, eksotiikkaa ja merkkejä vauraudesta ja sivistyksestä. Pikkuhiljaa keksittiin miten sinisiä siirtokuvia voisi liittää myös fajanssiastioihin, joten myös Britanniassa ryhdyttiin valmistamaan kiinalaisaiheita. 1700-luvulle tultaessa posliinin ja fajanssin valmistus oli jo teollista massatuotantoa. Samoihin aikoihin Britanniasta tuli myös siirtomaapolitiikan maailmanmahti.

Se, miten kupit minulle olivat päätyneet oli oikeastaan sattumaa. Äitini oli saanut tai ostanut kupit. Enää en voi tarkistaa, koska äitini on edesmennyt. Hän halusi ne lahjoittaa toiselle meistä sisaruksista ja oli kai

aluksin ajatellut sisartani Leenaa. Minä kuitenkin tunnistin kuviot heti ja hain huoneestani pienen posliinisen öljylampun. Sen olin saanut äidinäidiltäni syntymäpäivälahjaksi jo vuosia sitten. Lampussa oli samantapainen kuvio, mutta ei aivan sama.

En ollut erityisen innoissani, en ollut mikään erityinen posliinin tai kiinalaisen rihkaman ystävä, mutta me kaikki tiesimme että kupit kuuluvat minulle. Näin kupit ja lampun vain yhtenä Kitschin ilmentymänä, mutta kaikki mitä äidinäitimme oli meille lapsenlapsille antanut, kantoivat arvokasta auraa. Se ehkä johtui hänen auktoriteetistaan omia lapsiaan kohtaan, jonka me lapsenlapset aistimme. Hän oli lempeä, hauras ja pieni ihminen.

Nyt vasta minä ryhdyin tarkistamaan mitä kupin pohjassa lukee, ja googletin kupin pohjaan kirjoitetut tehdastiedot EIT england. Löysin paljon historiaa Englannin posliini- ja keramiikkatehtaista, ja siitä miten juuri tämä Blue willow –aihe oli hyvin suosittu ja kopioitu aihe keramiikkatehtaissa. ”Tekijäoikeuksista” oikein välitetty, sillä lopulta Blue willow aiheesta on löydettävissä 400-500 eri versiota. Tämä veikin minut hyvin monipolvisen tarinan äärelle, joka ulottuu useille manterille:

- Kiinaan ja sen pitkään posliinin valmistaminen historiaan ja tarinoihin, jota tarvittaessa Euroopassa muunneltiin 1700- luvun muodinmukaisesti traagiseksi, romanttiseksi rakkaustarinoiksi. Sadun juuret ovat todennäköisimmin japanilaisessa kansantarinassa Vihreä paju. Tarina on yhtä julma kuin Grimmin sadut, sillä nuoripari surmataa ja he muuttuvat suloisiksi linnuiksi. Vihreä paju itkee rakastavaisten kohtaloa. Tarina sijoittuu kiinaan, jossa sitä lienee kerrottaneen, ja koska Japanilainen kulttuuri on miehitysaikanaan surutta varastanut aiheita Kiinasta.

Juuri sinivalkoinen ohuenohut posliini oli kaikkein arvokkainta, eurooppalaiset ja britit eivät ole olleet ”turhantarkkoja” tarinan suhteen, vaan kiinalainen aihe sinänsä on ollut statuksen symboli, vaikka sitten siirtokuvina paksumman fajanssin päällä. Sinisen värin myötä myös yhteys alkuperäiseen tarinaan on näemmä kadonnut. Useat lähteet eivät sitä tunteneet, ja olin iloinen kun löysin sen Liverpoolin yliopiston sivulta.

The image shows a collage of mobile phone screenshots related to the Blue Willow pattern. On the left, a screenshot from an e-commerce site shows a blue and white tea cup and saucer with the Willow Pattern. The text below it reads: "VTG Blue Willow EIT LTD England English Ironstone Tea Cup &... 29.90 \$ USD* Brand: Blue Willow". In the center, a screenshot from a website titled "Tarina ikonisen Blue Willow -kupin" (The story of the iconic Blue Willow cup) discusses the history of the pattern, mentioning Josiah Spode and Thomas Turner. On the right, two screenshots from a historical source, "The Willow Pattern Story" by Mee & Thompson (1912), are shown. The top one is the title page, and the bottom one is an illustration of the Willow Pattern with a circular border containing the text "The Willow Pattern Story". The illustration shows a man and a woman in a landscape with willow trees. The text below the illustration reads: "Illustration and explanation of the Willow Pattern from Mee & Thompson: The Book of Knowledge (Children's Encyclopaedia), 1912 (Creative Commons image courtesy of Sue Clark)".

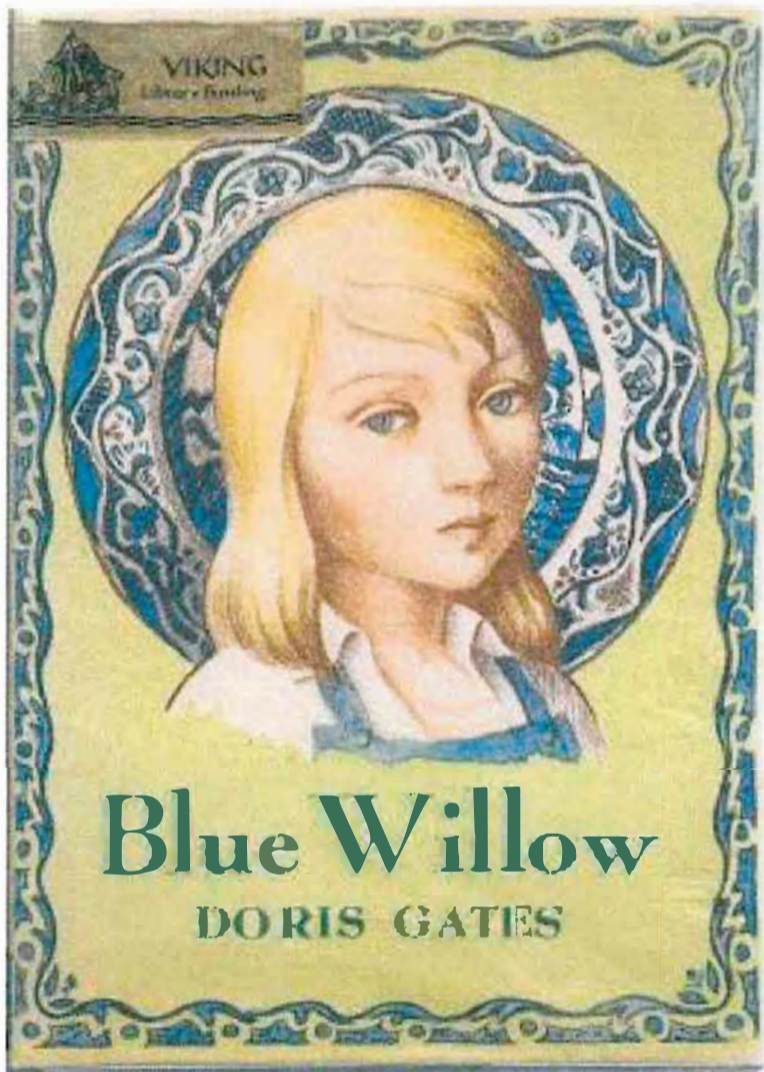
-Kiinalaiseen nykytaiteeseen, jossa vanha historia elää.

Taitelija Lei Xue

Vanhaa kiinalaista posliinitaidetta

-Amerikan Yhdysvaltoihin, jossa Blue Willow -kuvio on edustanut koti-ikää vanhalle mantereelle.

Doris Gatesin kirja kertoo Yhdysvaltain 1930 -luvulla koetusta suuresta talouslamasta. Siinä köyhä orpo tyttö omistaa isoäidiltään saaman Blue Willow lautasen, joka on hänen kallein aarteensa. Tarina kertoo yhteikuntakriittisen tarinan, mikä oli urauurtavaa lasten ja nuortenkirjallisuudessa. Kirja on julkaistu 1940 mutta sen merkittävydestä kertoo se että se palkittiin vielä vuonna 1961 Leei Carroll Shelf Award -palkinnolla. Kirjan pohjalta on tehty elokuvia ja musikaaleja.

En toki aio kaataa tätä monisäikeistä aihetta ja historiaa 9-luokkalaisten koululaisen harteille! Hän saa pysyä niissä rajoissa jonka parhaimmaksi tuntee.

Viimeisenä tällä sivulla näkyy omani, Helmi-mummalta saamani -70 kitschiä edustava öljylamppu. Onneksi sen pohjassa ei ole mitään merkintöjä! Muuten tästä "seikkailustani" ei tulisi loppua!

TARTU-koulutuksen osallistuja

2023-2024

Monitaide

TARINALLISET JA TAIDELÄHTÖISET
MENETELMÄT MONILUKUTAIDON
TUKEMISESSA JA
VAHVISTAMISESSA

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-koulutuksen osallistuja

Harjoituksen nimi: Anatomiaa ja fysiologiaa toiminnallisesti

Oppimisen mahdollisuudet: Keskeisten aihepiirin termien kertaus, ryhmätyöskentely, vuorovaikutustaidot

Tarvikkeet:

Harjoituksen kulku:

1. Hermosto sekaisin. Leikitään, kuten hedelmäsalaatti sekaisin. Osallistujat istuvat piiriin, yksi tuoli on ylimääräinen. Osallistujat nimetään 3-4 eri hermoston osalla, riippuen osallistujien määrästä (aksoni – dendriitti – synapsi). Keskellä olija sanoo, ”synapsit sekaisin” ja kaikki synapsit vaihtavat paikkaa, samalla keskellä olija yrittää saada paikan itselleen. Kun keskellä olija sanoo ”koko hermosto sekaisin”, kaikki vaihtavat paikkaa. Oleellista on myös kerrata hermoston osien tehtävät ja ylipäätään hermoston toimintaa.
2. Improvisoidut pantomiimikohtaukset verisolujen tehtävästä. Ryhmä jaetaan satunnaisesti valko- ja punasoluihin sekä verihiutaleisiin. Ryhmät kertaavat solujen keskeiset tehtävät ja esittävät ne pantomiimina muulle ryhmälle. Voidaan myös pyytää esittävää ryhmää olemaan still -asennossa jonkin aikaa, jotta kaikki saavat tarkastella solun tehtäväärauhassa.
3. Oikein väärin – väittämät. Opiskeltavasta afyn alueelta ohjaaja tekee oikein väärin väittämiä. Ryhmää pyydetään liikkumaan tilassa eri tavoin. Ohjaaja esittää väittämiä, jos väittäjä on oikein osallistujat venyttävät kädet ylös ja jos väärin, osallistujat menevät kyykkiin. Kävelyä jatketaan aina väittämän jälkeen. (Kävelytyylejä: hitaasta, takaperin, varpailla...)

Tekijä: TARTU-koulutuksen osallistuja

Harjoituksen nimi: Salli- kissan tarinapolku

Oppimisen mahdollisuudet: Rikastuttaa lapsen mielikuvitusta, käsitellä ja vahvistaa tunnetaitoja, kehittää lapsen kädentaitoja

Tarvikkeet: Virkattu Salli- kissa, jolla laukku, jossa tarinapolun tehtävät ja Viksu Varis

Harjoituksen kulku:

SALLI- KISSAN TARINAPOLKU

Takkatulen loimu

Ulkona puhaltaa kylmä tuuli.
Niin ainakin kissa luuli.
Kissa huomasi takassa tulen,
ja turkissa kimaltavan lumen.

Kissa otti peiton
ja söi lämmikkeeksi keiton.
Sen jälkeen se näkee unta,
jossa on valkoista ja pehmeää lunta.

1. Kortit (keksi itsellesi kissanimi, sano kissakielellä hyvää huomenta...)
2. Kissamaiset aakkoset ja tavalliset aakkoset (Etsitään =))
3. Taidekortit
4. Tarina; Piilopaikka ilmassa (Tuutikki Tolonen)
5. Satuhahmot + voimasanat tai lauseet
6. Runo (Tehdään runoja! =))
7. Salli- kissan tassun jäljet
8. Paperinuket; kissa tai varis tai askarellaan oma Salli- kissa
9. Kirjekuoret kodeiksi (leikki alkaa)
10. Timantti, sinä olet =)

Salli- kissan tarinapolku on niin laaja kokonaisuus, että aikaa voisi varata viikosta- kahteen, tai vaikka pidemmäksikin aikaa...tai siitä voi valita osia, ja tehdä omannäköiseksi =)
Tehtäviä voi muuttaa, sekä keksiä lisää mm. matematiikkaa, liikuntaa...

Tuon matkalaukun tullessani ja mietimme lasten kanssa, mistähän se on tullut ja voisikohan sen avata? Päätämme avata laukun varovasti ja kurkata varovasti, ihan vähän vain...
Laukusta ilmestyy kissa ja varis nukkumassa peiton alla. Heillä on kirje mukanaan, ja luemme sen. Saimme selville, että meille on vierailulle tullut maailmanmatkaajat, Salli- kissa ja Viksu- vahvuusvaris. He kertovat meille, että ovat tuoneet meille Tarinapolun tehtäviä ratkottavaksi. Olen etukäteen suunnitellut tehtäville paikat ja numeroinut ne salissa/ huoneessa

Salli- kissalla on laukku, jonka sisältä löydämme pieniä numeroituja kirjekuoria. Aloitamme lukemisen numero 1 kirjeestä.

Luetaan kirje 1 ja etsitään tehtäväpaikka

1. Kortit (esim. keksi itsellesi kissanimi, sano kissakielellä hyvää huomenta...) keksi erilaisia kissamaisia tehtäviä ja

Luetaan kirje 2 ja etsitään tehtäväpaikka

2. Kissamaiset aakkoset (liite 1) Olen piilottanut tavallisia aakkosia (liite 2) eri puolelle huonetta. Lapset etsivät aakkoset ja järjestävät kissamaisten aakkosten päälle tai viereen.

Luetaan kirje 3 ja etsitään tehtäväpaikka

3. Taidekortit Olen kopioinut erilaisia taidekortteja, jotka olen asetellut esille. Katselemme ja keskustelemme, jonka jälkeen lapset saavat valita mieluisan kortin ja kertoa halutessaan miksi valitsi juuri sen kortin (liite 3) (liitteellä muutama esimerkki taidekorteista)

Luetaan kirje 4 ja etsitään tehtäväpaikka

4. Tarina; Piilopaikka ilmassa (Tuutikki Tolonen) (Löytyy Unicefin sivuilta)
Nyt on tarinan vuoro. Lapset saavat valita itselleen mukavan kuuntelupaikan, olen etukäteen levittänyt lattialle patjoja ja tyynyjä. Luen tarinan ääneen lapsille. Keskustelemme tarinan jälkeen; mitä tarkoittaa sanat mielikuviutus, kellahti... Kirjaan ylös lasten ajatuksia omista mielikuviutuspaikoista ja satupaikoista. Kerron lapsille, että piirrämme/ maalaamme myöhemmin oman mielikuviutuspaikan.

Luetaan kirje 5 ja etsitään tehtäväpaikka

5. Satuhahmot. Esittelen lapsille etukäteen valitsemiani satuhahmoja, (liite 3) joista lapset voivat valita oman. Näihin leikkaamme ja liimaamme lapsen oman kasvokuvan. Lapset saavat keksiä omalle satuhahmolleen nimen sekä mietimme yhdessä jokaiselle lapselle voimasanan tai lauseen (olet paras, olet huippu...) Kirjaan nämä ylös. Laitamme satuhahmot esille myöhemmin

Luetaan kirje 6 ja etsitään tehtäväpaikka

6. Runo (Tehdään omia runoja! =))
Olen etukäteen ”rakentanut” muotopatjoista Runomajan. Istahdamme majaan ja kerron lapsille runon tekemisen ohjeistuksen. Kirjaan ylös lasten tekemät runot. Valmiit runot laitamme esille myöhemmin.

Luetaan kirje 7 ja etsitään tehtäväpaikka

7. Salli- kissan tassun jäljet. Olen etukäteen ”kaivertanut” styrox pakkaukseen pohjaan tassukuviot. Lapset saavat valmistaa pienen kortin grafiikan tyyliin monotypiana: Levitetään ~~halutun~~ värinen maali styroxin pintaan, laitetaan korttipohja maalin päälle ja rullataan varovasti kortin taustaa rullalla. Kaiverretut tassukuviot jäävät siis ilman maalia. Jätetään kortit kuivumaan.

Luetaan kirje 8 ja etsitään tehtäväpaikka

8. Paperinukke; Salli- kissa tai Varis. (liite) Olen kopioinut paperinukkeja etukäteen ja jokainen lapsi saa valita omansa. Valmistamme paperinuket myöhemmin leikittäviksi.

Luetaan kirje 9 ja etsitään tehtäväpaikka

9. Kirjekuoret kodeiksi. Tehtäväpaikalta löytyy erivärisiä papereita ja yksi valmis malli kirjekuoresta. Mietimme yhdessä mikä tarkoitus papereilla ja kirjekuorilla on. Keksimme yhdessä ratkaisun; kirjekuorista tulee paperinukelle koti. Jokainen saa taitella oman kirjekuoren sekä koristella sen; piirtää ikkunat, oven, värittää katon, askarella savupiipun yms. Mietimme kirjekuori ”taloille” hyvän paikan ja päätämme kiinnittää ne seinälle... ja kun paperinuket on valmistettu leikki voi alkaa... =) Välillä on hauska leikkiä muuallakin kuin lattialla tai pöydän ääressä ja harvemmin tulee leikittyä ”seinällä” =)
Asukkaille voi tehdä tarvikkeita; unikavereita, leluja ruokatarvikkeita...
Hahmot voivat kyläillä toistensa luona, retkeillä, lomailla...

Luetaan kirje 10 ja etsitään tehtäväpaikka

10. Timantti, sinä olet. Lapset ovat olleet innolla mukana puuhailemassa, joten Salli haluaa antaa jokaiselle lapselle muistoksi aarteen. Tehtäväpaikalta löydämme pienen aarrelaatikon, jonka avaamme yhdessä. Laatikosta löytyy timantti jokaiselle seikkailijalle. Olen kiinnittänyt timantteihin ripustusnauhan sekä pienen lapun, jossa on teksti "SINÄ OLET TIMANTTI"

Yhteiseksi lopuksi lapset saavat miettiä Salli- kissalle ja Viksu- varikselle vahvuudet.

Täytämme yhdessä Sallille ja Viksulle Olen yhtä... paperin (liite)

Lisäksi jokaisen lapsen kanssa mietimme ja täytämme heille samaisen paperin.

Salli ja Viksu jäävät vielä seuraamme ja voivat tarvittaessa ja halutessa liittyä touhuihimme mukaan. Salli ja Viksu voivat myös vieraila lasten kotona ja ovat perheiden seikkailuissa mukana yksin tai yhdessä. Mukaan voi antaa pienen vihkosen, johon perheet voivat kirjata seikkailujaan ja liittää vaikka kuvia.

Myös sadutuksessa hahmoja voi käyttää.

KIITOS SALLI JA VIKSU

Salli

Viksu ja Salli

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijät: TARTU-koulutuksen osallistujat

Harjoituksen nimi: Oman elämän puu (voidaan käyttää lisänä tai itsenäisenä osana Mielen aukioharjoituksen kanssa riippuen ryhmästä ja käytettävissä olevasta ajasta).

Oppimisen mahdollisuudet: Nähdä oman elämän elementtejä puun muodossa, jaotella asioita, joihin voi vaikuttaa ja asioita joihin ei voi vaikuttaa. Kirkastaa omia toiveita ja pyrkimyksiä elämässä

Tarvikkeet: Paperia ja kynä, väriliitujia, värillisiä papereita....

Harjoituksen kulku:

Ota A3 kokoinen paperi ja hahmottele haaleasti lyijykynällä siihen suuri puu, niin suuri, kuin paperiin mahtuu.

Aloita juurista. Piirrä puulle vahvat juuret. Kirjoita juurien kohdalle asioita ja ihmisiä, joiden varaan voit laskea, jotka ovat sinulle tärkeitä. Hyvinvointisi perusta ja auttavat jaksamaan. Kirjaa myös ihmisiä ja asioita, jotka juurruttavat silloin kun tuntuu, että on liian irtonainen.

Piirrä puulle runko ja vankat oksat, kirjoita runkoon kaikkia asioita, joita jo osaat ja jotka ovat auttaneet sinut tähän pisteeseen elämässä. Harrastusten, koulun, ihmisten ja elämän opettamia asioita. Kirjoita oksiin sellaiset asiat, jotka olet itse itsesi hyväksi tehnyt ja valinnut.

Lisää oksiin lehtiä, vihreitä, joissa on asioita, joita haluaisit oppia ja joissa haluaisit kehittyä. Minkälaisen kodin/oman tilan haluaisit, minkälainen ihminen haluaisit olla...

Piirrä tai leikkaa paperista lehtiä, jotka ovat tippuneet puusta. Kirjoita niihin asioita, joita haluaisit itsessäsi vähentää tai joista haluaisit luopua.

Piirrä kuvaan aurinko, kirjaa aurinkoon ne asiat, mitä itse voit tehdä päästäksesi kohti tavoitteitasi. Kirjaa myös oman hyvinvoinnin tekoja, joita voit itsesi hyväksi tehdä.

Piirrä kuvaan sadepisaroihin. Kirjoita niihin asioita, joita kaipaat muilta tai muulta maailmalta, jotta voisit päästä lähemmäs tavoitteitasi. Pohdi samalla, mitkä asiat ovat niitä, joihin et voi vaikuttaa (sade) ja mitkä niitä, joihin voit vaikuttaa (aurinko).

Tehtävässä tärkein osa on miettiä, MITKÄ OVAT SINUN MAHDOLLISUUTESI VAIKUTTAA elämääsi vaikuttaviin asioihin.

Tehtävän tehtyäsi voit miettiä vielä seuraavia asioita:

- 1) Asenne. Joskus oma asenne elämässä on ainoa, mihin voi vaikuttaa. Aina kun mahdollista, valitse positiivinen asenne.
- 2) Positiivisuus. Ihmisen aivoja tutkittaessa on todettu, että positiivisesti asioihin suhtautuvan ihmisen aivot ottavat tietoa paremmin vastaan. Eli, aina kun mahdollista, ajattele positiivisesti ja muokkaa asenteesi positiivisemmaksi.
- 3) Oman itsen tarkastelu lempeästi. Tarkastele itseäsi lempeästi eri tilanteissa ”ulkopuolelta”. Korjaamiseen sijaan havainnoi tuntemuksia ja ajatuksia ja mieti, mistä ne tulevat ja miksi.
- 4) Palauta aina huomiosi siihen, mitä ITSE voit tehdä itsesi hyväksi.
- 5) Mieti nyt auringon ja sateen vaikutuksia, onko jotain auringonsäteitä, joilla voi muuttaa sateen vaikutusta?

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-koulutuksen osallistuja

Harjoituksen nimi:

Mielen aukio -rentoutushetki tämän hetken tilanteen
tunnistamiseen

- Kehoharjoitus, metsämielihetki ja voimaeläimen kutsu
- kesto noin 1,5h

Oppimisen mahdollisuudet:

Harjoitushetken tarkoitus on tarjota tila ja aika aktiiviselle pohdinnalle:

Olen tässä missä?

Voimavaraistava menetelmä, voimavarojen tunnistaminen ja vahvistaminen, tavoitteiden
kartoitus, kirkastaminen ja täsmentäminen.

- Nykytilanteen tunnistamiseen taidepainotteisille työkokeilijoille, joilla on 3kk työsopimus.
- Puolen välin tsekkaus 1,5kk: Mistä tulen, mitkä olivat motivaatiot työkokeiluun osallistumiselle, ovatko ne toteutuneet, mitä tarvitsen nyt ja mistä unelmoin?

lisäksi:

- Itsetuntemuksen lisääminen
- Varjot voimavaraksi itsetuntemuksen kautta: Itse-epäily, epävarmuus, jännitys. Suojelumekanismit voimaksi?
- Monilukutaito? Kriittinen arviointi ja kyseenalaistaminen mikä ihmisominaisuus, käytösmalli, tunne on "hyvää", "ihanteellista", "huonoa", "paheksuttavaa" - ja onko se totta?
- Tulevaisuus-, osallisuus- ja kyvykkyysorientoitunut: Mitä saat mukaan?
+ Visuaalinen affirmaatio esimerkiksi voimaeläimen muodossa.

Tarvikkeet:

Voimaeläinkortit, lisäksi muita kortteja tai rekvisiittaa oman tahdon mukaan.

Taidetarvikkeita: Kyniä, Vesivärit, akryylivärejä, Paperia, siveltimiä, itsekovettuvaa savea, muovailuvahaa

Harjoituksen kulku:

Aloitimme harjoituksen aamupäivällä siten, että kerroin harjoituksen tarkoituksen lyhyesti.

Tarkoitus oli siirtyä pois työkokeiluprojektista, suorittamisen ja tekemisen moodista täysin omaan sisäiseen tilaan.

Alkuun teimme lyhyen kehollisen harjoituksen seisaaltaan silmät suljettuina (vaihtoehtona istuminen), jossa siirryimme mielen tasolta kehoon ravistellen, taputellen ja hengitellen.

Ohjasin mielikuvamatkan, jossa tärkein sanoma oli, että kaikki on hyvin juuri nyt tällaisenaan, mitään ei tarvitse muuttaa. Siirrymme vain havainnoimaan kehon tuntemuksia ja mitä meissä liikkuu aamupäivän ajaksi. Tämä on lahja itselle.

(Koshi-kello oli harjoituksessa mukana auttamaan keskittymisessä)

Jaoin kaikille suuntaa-antavan tulosteen, jossa oli apukysymyksiä ja avainsanoja oman tilanteen arvioimiseen: Missä olen nyt ja mitä tahtoisin tulevaisuudelta?

Kyvykkyyksien esimerkkejä:

- AKTIIVISUUS
- ANALYYTTISYYS
- ASIAKESKEISYYS
- AVARUUDELLINEN HAHMOTTAMISKYKY
- EMPATIAKYKY
- ESTETTISYYS
- HARKITSEVUUS
- HERKKYYS
- HUOLELLISUUS
- HUOMIOINTIKYKY
- IDEOINTIKYKY
- IHMISKEISYYS
- INNOSTUS UUSIIN ASIOIHIN
- ITSENÄINEN AJATTELUKYKY
- JÄRJESTELMÄLLISYYS
- JOHTAMISKYKY
- JOUSTAVUUS
- KÄRSIVÄLLISYYS
- KÄYTÄNNÖLLISYYS
- KEHITTÄMISINNOKKUUS
- KESKITTÄMISKYKY
- KIELELLINEN LAHJAKKUUS
- KOKONAISUUKSIA HAHMOTTAMISKYKY
- KUNNIAHIMO
- KYKY AJATELLA KRIITTISESTI
- KYKY HUOMATA YKSITYSKOHTIA
- KYKY INNOSTAA MUITA
- KYKY KANNUSTAA MUITA
- KYKY OLLA VAKUUTTAVA
- KYKY SAATTAÄ ASIAT LOPPUUN
- KYKY TOIMIA NOPEASTI
- LIIKUNNALLISUUS
- LOOGISUUS
- MATEMAATTIS-LOOGINEN
- LAHJAKKUUS
- MUSIKAALINEN LAHJAKKUUS
- MYÖNTEISYYS
- OIVALLUSKYKY
- ORGANISOINTIKYKY
- PÄÄTTÄVÄISYYS
- PIKKUTARKKUUS
- PITKÄJÄNTEISYYS
- POHDISKELEVVUUS
- RAUHALLISUUS
- SÄÄNNÖLLISYYS
- SOPEUTUMISKYKY
- SOSIAALISUUS
- SOVELTAMISKYKY
- SPONTAANISUUS
- SUORASUKAISUUS
- SUUNNITELMALLISUUS
- SUURPIRTEISYYS
- TARKKUUS
- TASAISUUS
- TUNNEÄLYKKYYS
- TUNTEELLISUUS
- ULOSPÄINSUUNTAUTUNEISUUS
- VAIKUTTAMISKYKY
- VARAUTUNEISUUS
- VASTUULLISUUS
- VILKKAUS
- VOIMAKASTAHTOISUUS

Kukaan ei osaa kaikkea, mutta jokainen on hyvä jossakin.

Elämän resursseja esimerkiksi:

- ARVOSTETUKSI TULEMINEN
- ERI ELÄMÄNALUEIDEN TASAPAINO
- ESIMIEHEN TUKE
- FYSINEN HYVINVOINTI
- HENKINEN HYVINVOINTI
- HYVÄ KUNTO
- KEHITYMISEN MAHDOLLISUUDET
- KOULUTUS
- LUOTTAMUS TULEVAISUUTEEN
- MAHDOLLISUUS VAIKuttaa ELÄMÄÄN
- MAINE
- OMAN OSAAMISEN HYÖDYNTÄMINEN
- ONNISTUMINEN
- OPTIMISMI
- OSALLISTUMINEN YHTEISEEN TOIMINTAAN
- PÄIHEETTÖMYYS
- PALAUTTEEN SAAMINEN
- PALKKA
- PERHEEN TUKE
- POSITIIVINEN ILMAPIIRI
- PUOLISON TAI LÄHIIPIRIN TUKE
- RAKASTETUKSI TULEMINEN
- RAVINTO
- RIITTÄVÄ TOIMEENTULO
- SUOSITTELIJAT
- TÄRKEÄT IHMISET
- TEKEMISEN MEININKI
- TERVEYS
- TOIVO
- TURVALLISUUS
- TYÖN ARVOSTUS
- TYÖN HALLINNAN TUNNE
- TYÖN ITSENÄISYYS
- TYÖN MERKITYKSELLISYYS
- TYÖN MONIPUOLISUUS
- TYÖN PALKITSEVUUS
- TYÖN SÄÄNNÖLLISYYS
- TYÖN SELKEYS
- TYÖN TULOKSET NÄKYVÄT
- TYÖN VAIHTELEVUUS
- TYÖYHTEISÖN TUKE
- UNI
- VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUDET
- VAKAA ELÄMÄNTILANNE
- VERKOSTOT
- VUOROKAUSIRYTMİ
- YHTEISÖLLISYYS
- YHTEISÖN KUULUMINEN
- YHTEISTYÖN TEKEMINEN
- YSTÄVYYSSUHTEET

Arvot
KIINNOSTUKSEN KOHTEET
KYVYKKYYDET
LUONTEENVAHVUUDET
RESURSSIT
TAIDOT JA OSAAMINEN

Luonteenvahvuuksia esimerkiksi:

- ANTEEKSIANTO
- ARVIOINTIKYKY
- HARKITSEVUUS
- HENKISYYS
- HUUMORINTAJU
- INNOSTUS
- ITSESÄÄTELY
- JOHTAJUUS
- KAUNEUDEN JA ERINOMAISUUDEN ARVOSTAMINEN
- KIITOLLISUUS
- LUOVUUS
- MYÖTÄTUENTO
- NÄKÖKULMANOTTOKYKY
- OPPIMISEN ILO
- RAKKAUS
- REHELLISYYS
- REILUUS
- ROHKEUS
- SINNIKKYYS
- SISU
- SOSIAALINEN ÄLYKKYYS
- TOIVEIKKUUS
- UTELIAISUUS
- VAATIMATTOMUUS
- YHTEISTYÖ
- YSTÄVÄLLISYYS

Olen tässä

Pohdittavaksi:

Mitkä ovat juuri nyt sinun sydämen toiveet?
Mihin olet tyytyväinen ja voit kiittää itseäsi?
Haaveita, seikkailuja ja villedä unelmia horisontissa?

Minkä asioiden sinä haluaisit lisääntyvän elämässäsi?
Mitä olet valmis tekemään, jotta näitä asioita tulisi lisää elämääsi?

Millainen työskentelytapa, rytmi ja ympäristö toimii sinulle parhaiten?
Mitä taitoja haluaisit kokeilla ja harjoitella?

Mitä kaipaat muilta tai maailmalta, mikä auttaisi sinua kulkemaan omaa polkuasi sujuvammin?

Oman elämän monilukutaito: Mihin voit vaikuttaa ja mihin et?

Siirryimme hiljaisuudessa sään salliessa ulos pihalle noin 20 minuutiksi. (toimitilamme sijaitsee sopivasti metsäisen puiston reunassa)

Sisällä siirryimme huoneeseen, jossa kerroin harjoituksen seuraavan vaiheen. Olin asetellut pöydälle voimaeläinkortit ja sisäinen lapsi -voimakortit.

Jokainen sai tunnustellen valita summan mutikassa omat kortit.

Pyysin osallistujia yhdistämään niitä asioita, mitä mietiskelykävelyllä kenties nousi ja mitä apua ja ominaisuuksia voimaeläin voisi itselle tuoda.

Suuntaa-antavia apukysymyksiä:

VOIMAEELÄIN

Valitse kortti TAI voit tehdä harjoituksen myös itse valitsemalla itse itsellesi eläimen, joka on mielestäsi voimakas ja inspiroiva ja voit pohtia joko itsevalitsemastasi eläimestä tai pakasta nousseesta eläimestä mm. seuraavia asioita:

- Voimaeläimen ominaisuuksia, jotka erityisesti inspiroivat sinua.
- Asiat, jotka voimaeläimelle ovat helppoja ja luontaisia.
- Ihaillemasi kyvyt, jossa voimaeläin on ylivoimaisen hyvä.
- Mitä voimaeläin symboloi sinulle.

TEOS

Maalaus, piirros, muovailu, teksti, laulu..

..johon liität elementin, muodon, värin, sanan tai affirmaation itsellesi muistettavaksi työkokeilun loppuajaksi, kevääksi, loppuvuodeksi..

Jokainen osallistuja sai valita taiteellisen menetelmän, mikä juuri nyt kutsui, ja konkreettisen tekemisen kautta liittää intuitiivisesti omaa sisäistä maailmaa visuaaliseen muotoon.

Korostin että teoksia ja tuotoksia emme jaa toisille, ainoastaan jos haluaa jakaa.
Taiteiluun käytimme aikaa noin 45 min.

Lopuksi keräännymme yhteen ja kertosimme tuntemuksia. Osa ryhmäläisistä halusi lyhyesti jakaa omasta prosessista.

Reflektiona harjoituksesta:

- Aikaa olisi voinut käyttää enemmän taiteiluun ja etenkin loppukeskusteluun, johon olisi ollut halukkuutta enemmän.
- Aikataulu olisi hyvä kommunikoida selkeästi esim kirjallisesti taululle.
- Ihanteellista olisi ollut tehdä vielä loppuun lyhyt kehoarjoitus integroimaan kokonaisuutta.
- Kehollisia ja meditatiivisia harjoituksia on turha pelätä jos ne itseä kutsuu!
 - Kuulin palautteen myöhemmin, että joku osallistujista oli löytänyt kehon rajat harjoituksen myötä.
 - Myös koshi-kello herätti mielenkiintoa etenkin miesten keskuudessa ja yksi osallistuja aikoi itselleen sellaisen hankkia.
 - Rohkeasti kokeilemaan kaikkea luovaa ja leikkisää!

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-koulutuksen osallistuja

Harjoituksen nimi: Tunnetaitoja tarinallisesti, kehollisesti, musiikillisesti ja kuvallisesti (aka monitaiteisesti)

Oppimisen mahdollisuudet: Tunteiden nimeäminen, tunteiden tunnistaminen, tunteiden sanoittaminen, tunteiden kuvittaminen, tunnesäätelyn ymmärtäminen/harjoittelu ja esiintymistaidot

Tarvikkeet: Tuokio perustui Fanni ja ihmeellinen tunnelämpömittari -kirjaan (Lähde: Pöyhönen, J., Livingston, H. & Pajunen, J. 2020. Fanni ja ihmeellinen tunnelämpömittari: Tunnesäätelyn harjoittelu. Kumma-kustannus.),

Tarinallisen osuuden tarvikkeet: Fanni -kirja, muovailuvahaa, dokumenttikamera & älytaulu, nimikoidut istuinympyrät.

Kehollisen ja musiikillisen osuuden tarvikkeet: Ksylofoni, tila liikkua.

Kuvallisen osuuden tarvikkeet: Erivärisiä A4-kokoisia papereita, glitterpaperia, kyniä, liimaa, sakset, alustat, mustaa kartonkia kukkatarhan multamaaperäksi, sinitarraa.

Harjoituksen kulku:

Toteutin tuokion seitsemän lapsen viskari-pienryhmässä. Ryhmä ei ollut oma lapsiryhmäni, vaan lapseni päiväkotiryhmän osa. Olin siis lapsille jonkin verran tuttu aikuinen, mutta kuitenkin samalla hieman jännittävä ja vieras.

Kutsuin lapset istumaan älytaulun eteen ja esittelin itseni. Tämän jälkeen jaoin lapsille nimikoidut istuinympyrät ja samalla kävimme kaikkien nimet läpi. Tämän jälkeen jaoin lapsille hypisteltäväksi pienet pallot muovailuvahaa, jota sai vapaasti muovaila tarinatuokion ajan. Kaikki jaksoivat hienosti kuunnella koko sadun, joka heijastettiin älytaululle dokumenttikameran avulla (jotta jokainen näki koko ajan kirjan kuvat ilman kurkottelua ja huomion kiinnittymistä siihen, ettei näe kuvaa).

Keskustelimme luetusta sadusta ja lapset saivat nimetä siinä ilmentyneitä tunteita. Mainitut tunteet kirjattiin ylös paperille, johon olin jo itse kirjannut kaikki sadussa esiintyneet tunnetilaa kuvaavat sanat. Keskustelimme myös keinoista, joilla villiintyneitä tunteita voisi hillitä. Lopuksi jokainen sai halutessaan kertoa, mitä oli muovailuvahasta muovailut ja ne palautettiin purkkeihin.

Siirryimme keholliseen ja musiikilliseen osuuteen. Lapset saivat liikkua ryhmätilassa vaihtelevien tunteiden mukaan, joita olimme poimineet sadusta. Kokeilimme liikkua tilassa surullisesti, iloisesti, riehakkaasti, väsyneesti, hämmästyneesti, pelokkaasti jne. Vuorotellen jokainen lapsi sai tulla myös soittamaan ksylofonilla tunteeseen sopivaa tahtia. Tämän kehollisen ja musiikillisen osuuden tarkoituksena oli sekä havainnoida tunteiden vaikutusta liikkumiseen ja sen nopeuteen, että toimia energian purkuna istumisen jälkeen. Musiikkiosuudessa ajatuksena oli pohtia myös tunteen tahtia ja soiton voimakkuutta (nopea – hidas, hiljaa – kovaa).

Sitten siirryimme vielä rauhallisiin pöytäpuuhiin. Kirjassa kuvattiin ihmeellistä tunteiden kukkatarhaa, jonka hyvinvointi riippui ympäröivien tunteiden voimakkuudesta. Askartelimme viskareiden oman tunteiden kukkatarhan. Jokainen lapsi valitsi yhden tunteen, jonka kuvitti kukan muotoon. Kukan värin ja muodon sai valita itse sellaiseksi, joka parhaiten kuvaa valittua tunnetta. Eräskin poika askarteli upean kummituskukkasen kuvaamaan pelkoa. Mielikuvituksen käyttö oli sallittua ja suotavaa. Käytössä oli kyniä, värillisiä papereita ja glitterpaperia, sekä liimaa.

Lopuksi kukat leikattiin ja kiinnitettiin sinitarralla seinälle kukkatarhaksi. Olin itse leikannut valmiiksi mustasta kartongista ”multasuikaleen”, johon kukat ”istutettiin” kasvamaan. Olin myös valmiiksi askarrellut kirjassa esiintyneen tunnelämpömittarin kukkatarhan yhteyteen ja puhuimme vielä lopuksi, miten viskarit voivat itse huolehtia kukkatarhansa kukoistuksesta rauhoittamalla ylikuumentuneita tunteita kirjassa mainituin keinoin.

Kiitin vielä jokaista aktiivisesta osallistumisesta ja lapset saivat valita palkinnoksi tarrat.

Kuva lainattu netistä: <https://fanniemotions.com/tuote/fanni-ja-ihmeellinen-tunnelampomittari/>

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijät: TARTU-koulutuksen osallistujat

Harjoituksen nimi: Itsetuntemus

Oppimisen mahdollisuudet: Omien haaveiden, unelmien ja oman itsen sanoittaminen ja jakaminen ryhmässä

Tarvikkeet: sekalaisia esineitä, Post-it lappuja, PP

Harjoituksen kulku:

1. Jakamisrinki

Istu tuolille ja mieti yksi asia, mistä sinä tykkäät:

Esimerkki: "Minä tykkään jäätelöstä."

Kerro sinun ajatus koko ryhmälle. Muut nostavat käden ylös, jos he tykkäävät myös samasta asiasta.

2. Esinerinki

Opettajat tuovat luokan keskelle erilaisia esineitä.

Kirjoitetaan yhdessä taululle, mitä esineet ovat.

Valitse YKSI esine, mikä kertoo sinusta jotain.

Esimerkki: "Minä valitsin jalkapallon, koska pelaan jalkapalloa joka lauantai. Se on minulle tosi tärkeä harrastus."

Kerro kaverille sinun vieressä, miksi valitsit tämän esineen.

3. Unelma

Opettaja antaa sinulle post it –lapun

Kirjoita lapulle sinun unelma.

Esimerkki: "Minä haluan oppia suomen kielen ja mennä ammattikouluun"

Kun olet valmis, liimaa lappu luokan taululle.

Lue taululta, mitä muut kirjoittavat.

4. Missä olen hyvä?

Mieti jokin asia, missä sinä olet hyvä.

Esimerkki: "Minä olen hyvä ompelemaan. Minä osaan tehdä vaatteita."

Kerro tämä asia sinun kaverille. Keskustelkaa yhdessä.

Ajattele sinun unelmaa. Onko tämä samanlainen?

5. Loppurentoutus

Virtuaalinen metsäkävely (Mieli ry) <https://youtu.be/raZahT5KPZU?si=xZ6AJV05VRq7Q-v>

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijät: TARTU-koulutuksen osallistujat

Harjoituksen nimi: Kohtaamisia työelämässä (toisen asteen ammatilliset opiskelijat, 15-21-v.)

Oppimisen mahdollisuudet:

Tarvikkeet: Vahvuuskortit, valkotaulu, taulutussit, äänentoisto, patjat

Harjoituksen kulku:

1. Lämmittely ja tutustuminen

Kohtaamisia: kävellään tilassa musiikin soidessa. Kun musiikki loppuu, pysähdytään tervehtimään kohdalle osunutta henkilöä. Moikataan vuoroin eri kehonosilla (kynärpää, polvi, käsi, olkapää...), kertomalla esim. Mitä teit aamulla, mikä on lempivärisi...

2. Vuorovaikutuskäsitteen purku sanoin ja kuvin

Mitä vuorovaikutus tarkoittaa? Opiskelijat käyvät kirjoittamassa taululle auki käsitettä. Hiljainen työskentely. Purku keskustellen kirjoittamisen jälkeen.

3. Case-työskentely

Draama-harjoitus:

3-4 opiskelijan ryhmä. Aiheena "Haastava tilanne työelämässä". Pohtikaa erilaisia työpaikalla/harjoittelussa tapahtuneita tilanteita, joissa olette kohdanneet vuorovaikutukseen liittyviä haasteita. Valmistakaa lyhyt esitys valitsemastanne tilanteesta. Harjoitelkaa tilanne alkutilanteesta eri vaiheiden läpi lopputilanteeseen asti. Kun esitätte muille, pysäyttäkää tilanne ratkaisua vaativaan kohtaan. Muu ryhmä pohtii: "Mitä nyt pitäisi tehdä, jotta tilanne ratkeaisi?" Näytelkää esitys tämän jälkeen loppuun, eli miten tilanne oikeasti meni.

Vahvuuskortit:

Minkälaisia vuorovaikutustilanteisiin liittyviä vahvuuksia casessa tarvitaan? Ryhmä etsii korteista vähintään kolme vahvuutta, joka tukee vuorovaikutusta casessa. Ryhmä voi pohtia myös sitä, mitkä kolme vahvuutta saattavat estää tilanteen ratkeamista.

4. Rentoutuminen

Asetutaan patjoille lepäilemään. Kuunnellaan ohjattu rentoutusharjoitus/rentoutusmusiikkia.

5. Lopetus

Keskustelu tai kirjallinen purku

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijät: TARTU-koulutuksen osallistuja

Harjoituksen nimi:

Tunnetaidot - sanataiteen, tarinallisuuden ja kuvataiteen keinoin, avulla ja kautta

Oppimisen mahdollisuudet:

Omien ja toisten tunteiden tunnistaminen, tunnesanojen oppiminen, omien kokemusten jakaminen (vapaaehtoista) ja omien töiden tuottaminen tunnelähtöisesti

Tarvikkeet:

Kuunneltavat kirjat (Fanni-kirjat, Molli ja pöpi pipi), valkoista paperia, värillisiä papereita, kyniä (lyijykynä/puuvärit/tussit), kumi, viivotin, sakset, paperiliima, aikakauslehtiä, tietokone/tabletti

Harjoituksen kulku:

(Tämä kokonaisuus on toteutettu tokaluokkalaisten kanssa.)

1. Luetaan oppilaille tunnetaitokirjoja ja keskustellaan niistä. Avataan tunnesanoja, niiden tunnistamista, merkitystä jne.
2. Oppilaat saavat A4-paperilla joukon tunnesanoja, jotka värikoodataan-> vihreä=positiiviset, keltainen=neutraalit ja punainen=negatiiviset. Paperia saa käyttää myöhemmin tehtäviä tehdessä.
3. Tehdään kuvataidetyö, jossa yhdistyvät geometriset kuviot ja tunnesanat. Leikataan iso ympyrä, kolmio ja neliö (vihreä, keltainen ja punainen paperi/kuvion värin saa valita itse), jotka liimataan A3-kokoiselle valkoiselle paperille. Aikakauslehdistä leikataan ilmeikkäitä kasvokuvia. Liimataan kuvat oikeaan geometriseen kuvioon ja nimetään tunne myös kirjoittamalla se kuvan yhteyteen.
4. Luetaan oppilaille Molli ja pöpi pipi-kirja, mutta ei näytetä samalla kuvia.
5. Luodaan yhdessä luokan kanssa oma Molli-hahmo ajatuskartan muotoon (ulkonäkö, perhe, asunto, harrastukset, vahvuudet, supervoimat jne.). Ope kirjaa asiat ylös myöhempää käyttöä varten.
6. Piirretään oma Molli A3-paperille ja väritetään liituvärein.
7. Luodaan tarinavihkoon oma Molli-tarina.
8. Kirjoitetaan tarina puhtaaksi ja liitetään siihen luvallinen kuva, joka liittyy omaan tarinaan.
9. Tehdään lopuksi open johdolla itsearviointi/jaksoarviointi valmiille lomakkeelle. Ennen loppuarviointia palautetaan mieleen jakson eri vaihteita.

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijät: TARTU-koulutuksen osallistuja

kuvataide/sanataide (draama)

Harjoituksen nimi: Runoutta - joka väliin (kurssilla ohjattu)

Oppimisen mahdollisuudet:

Mahdollisuus oppia sanataiteen taitoja, kehittää villiä mielikuvitusta, yhteistyötä, improvisaatiokykyä ja esiintymisrohkeutta.

Tarvikkeet:

Tausta musiikki. Tilaa.

Runouteen: Kynät, paperilaput tai post it laput kolmella värillä.

a) Harjoituksen kulku kurssilla:

1. Musiikki taustalle (keväinen teema tällä kertaa) silmät suljettuina. Kevätmusiikki herättää jäävuoren – tunnelmaan pääsy - silmät kiinni – sulaminen- mielikuvien herättely.
2. Runoutta - joka väliin, päälle, sydämelle ja jalkojen väliin. (Poetiikkaa korvien väliin, keuhkojen väliin ja jalkojen väliin Petri Turuselta harjoitus muokattuna)
Jokainen kirjoittaa eri näkövinkkelistä/ tunnelmasta kolme pientä runoa. Pää-järki Sydän- tunne ja Jalkoväli-erotiikka
3. Runot laitetaan sinitarralla seinälle (jokaisella vähintään kolme) ja etsitään seinältä yhdistellen kaksi tai kolme runoa yhdeksi yhteiseksi runoksi. Järjestystä voi vaihtaa, sanoja ei mielellään, mutta tarvittaessa. Luodaan uusi yhteinen runoteos.
4. Esitetään runot.

B) Koulussa:

Harjoituksen nimi: Maalauksesta- saduksi (koulussa ohjattu)

Oppimisen mahdollisuudet:

Mahdollisuus oppia kuvataiteen ja sanataiteen taitoja, kehittää mielikuvituksen käyttöä, yhteistyötä, improvisaatiokykyä ja esiintymisrohkeutta.

Tarvikkeet:

Taustalle musiikki.

Vapaavalintaiset materiaalit kuvataiteeseen: paperi, pahvit, kynät, maalit...

0. Musiikki (kevätääniä) silmät suljettuina, sitten saa hakea maalaus välineet 5min

Intuitiivisesti fiiliksen mukaan.

1. Aloitus (maiseman) maalaus 15min (yksin tai parin kanssa)

Lähtökohta oma mielikuvitus, tunne, mitä vain, vuoden aika, fantasiatausta... Maalatessa satua voi jo ideoida tai maalata vapaasti. Mitä maalauksesta nousee esiin kuka siellä asuu

2. Maalauksen jälkeen hahmo/ hahmot omaa satua varten 10 min

3. Sadun /kohtauksen kirjoittaminen 10 min (taustamaalaus kuivuu)

4. Harjoittelu ja muille sadun esittäminen taustan hahmojen avulla (yhden kohtauksen/palan esittäminen sadusta) 20 min

Ryhmäni on kekseliäs, joten he aloittivat intuitiivisen taustan maalauksella ja omalla tarinalla Harjoituksen voi tehdä myös lähtien tutusta sadusta. Tarinan/kohtauksien esittämisen jälkeen voidaan ne kuvata tai näytellä.

TARTU

Tarinalliset ja taidelähtöiset menetelmät
monilukutaidon tukemisessa ja vahvistamisessa
(8 op)

Tekijä: TARTU-koulutuksen osallistuja

Harjoituksen nimi: Up, Up In the Air!

Oppimisen mahdollisuudet: englannin kieltä ja sanastoa; luovaa kirjoittamista; suunnittelemista; tarinan kertomista; eläytymistä

Tarvikkeet: tietokone/padi/puhelin TAI paperiversiona; kirjoitus - ja piirustusvälineitä, kamera

Harjoituksen kulku: Oppilaat pelaavat peliä ja tekevät tehtäviä omassa tahdissaan, pareittain tai pienissä ryhmissä, yksinkin voi taitava tehdä

Seppo.io - pelissä edetään tasoilta toisille ja kerätään suoritusmerkkejä, paperilla omavalintaisesti mutta kuitenkin niin että kaikkia teemoja (erilaiset kuvakkeet) pitää tehdä (opettajan kanssa sovittu määrä)

Game story

Imagine a warm summer day. You're lying on the soft grass and gazing up at the sky. The sky is bright and blue with some fluffy white clouds sailing by. You can hear a buzzing sound: a bumble bee is flying somewhere near. There is a bird flying up so high you can't tell what kind of a bird it is. You feel warm and you can smell the freshly cut lawn. Your eyelids fall and you close your eyes. Your mind is drifting ... To be able to fly! How could you do it? What would it feel like just to float in the air? How did someone come up with an idea of a flying machine? What could you see from the sky looking down? To what different places you could go? If you only could fly!

Kuvittele lämmin kesäpäivä, makoilet pehmeällä nurmikolla ja katselet taivaalle. Taivas on kirkkaan sininen ja pehmeitä valkoisia pilviä lipuu ohitse. Kuulet pörinää: kimalainen lentelee jossakin lähellä. Taivaalla lentää lintu niin korkealla ettet pysty tunnistamaan sitä. On lämmintä ja vastaleikattu ruoho tuoksuu. Silmäluomesi tuntuvat raskailta ja annat silmiesi sulkeutua. Ajatuksesi seikkailevat... Jos osaisi lentää! Miten se olisi mahdollista? Miltä tuntuisi vain kellua ilmassa? Kuinka jollekin tuli ajatus lentävästä koneesta? Mitä kaikkea voisikaan nähdä ilmasta käsin? Millaisiin paikkoihin voisikaan mennä? Jos vain pystyisi lentämään!

Game rules

This game can be played individually, in pairs or small groups. The answers can mostly be in different forms: text, video, audio or photo. The player will get feedback after submitting the task.

There are three introductory tasks after which the player will move on to the next levels of the game.

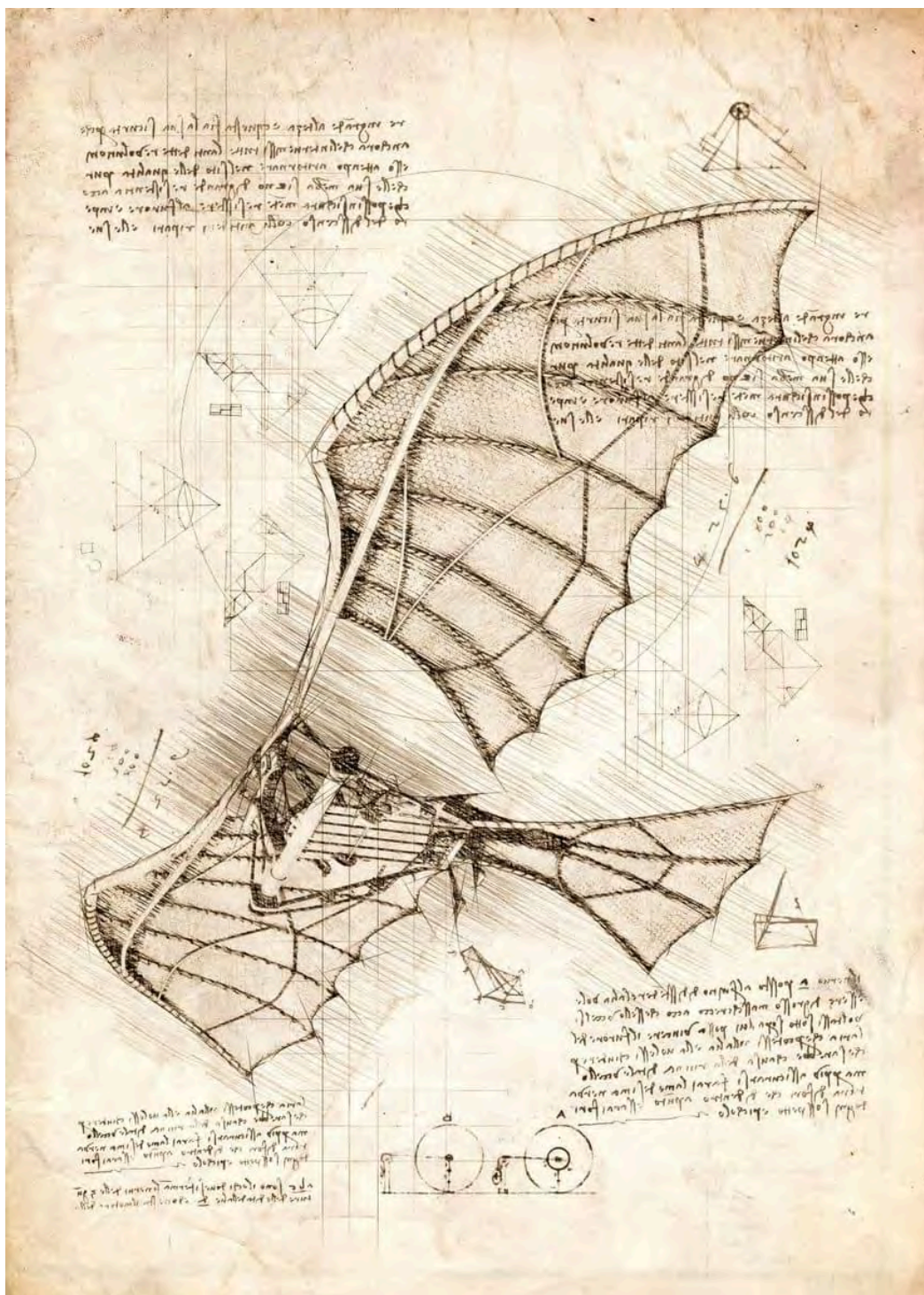
Muutama esimerkkitehtävä pelistä

Leonardo

Italian **Leonardo da Vinci** (1452-1519) was a true Renaissance man: an artist, sculptor, architect, sculptor and an engineer. He was fascinated by flying and he studied birds. He invented flying machines. Look at the picture of Leonardo's "Ornithopter". 1) Where do you think he has gotten the idea for this? 2) How do you think it flies? Explain in detail.

(Tutki kuvaa alla. Mistä da Vinci on saanut idean tähän ja kuinka luulet että se lentää. Selitä tarkasti englanniksi.)

sculptor=kuvanveistäjä; engineer=insinööri;fascinated by= lumoissaan jostakin; studied=tutki;invented=keksi; explain in detail= selitä tarkasti

<https://www.leonardodavinci.net/flyingmachine.jsp>

Jump!

Engines **thrust** airplanes forward but air **pushes** or lifts airplanes up. Airplanes and birds must be moving to create enough **lift** to fly. Hot-air and helium balloons are lighter than air, so the air pushes them up whether or not they are moving.

Your muscles thrust you up when you jump. **How can you stay up in the air for a longer time? Try and jump! You can use a stopwatch.**

thrust=työntää; lifts=nostaa; create=luoda; enough=tarpeeksi; lift=noste; hot-air balloon=kuumailmapallo; muscles=lihakset; stopwatch=sekuntikello

Miten pysyt ilmassa kauemmin kun hyppäät ylös? Hyppää ja kokeile! Voit mitata aikaa sekuntikellolla.

<https://www.grc.nasa.gov/>

Peter Pan

[WATCH THIS!](#)

" 'I say, Peter, can you really fly?' Instead of troubling to answer him Peter flew around the room - - 'I say, how do you do it?' asked John, rubbing his knee. He was quite a practical boy. 'You just think lovely wonderful thoughts,' Peter explained, 'and they lift you up in the air.' He showed them again. - - 'I've got it now, Wendy!' cried John, but soon he found he had not. Not one of them could fly an inch - - Of course Peter had been trifling with them, for no one can fly unless the fairy dust has been blown on him."

(J.M.Barrie: Peter Pan)

Write your own fairy dust recipe that helps you to fly!

rubbing=hieroa; practical=käytännöllinen, järkevä; trifling=leikitellä; recipe= resepti

Kirjoita oma keijukaispölyreseptisi, jonka avulla voit lentää!

Hagrid's Motorbike

Creative exercise

[Hagrid's Motorbike Roller Coaster Ride](#)

Hagrid can fly on the motorbike. **Design a roller coaster ride that makes you feel like you actually fly! Draw and write. Try the link below before you start.**

Try This!

roller coaster ride=vuoristorata

Suunnittele oma vuoristorata, jossa tuntuu että lentäisi. Piirrä ja kirjoita. Kokeile yllä olevaa linkkiä ensin avuksi.

Jatketaan asumisen- ja kotisanaston harjoittelua vaihtelevilla erilaisia oppimistyylejä tukevilla tehtävillä.

Me teimme esim. seuraavia:

Liimattiin vihkoon aiheeseen liittyviä värikuvia (printtasin Papunetin kuvapankista, josta otan kuvat melkein kaikkiin tehtäviin) ja viereen kirjoitettiin sana (kerrostalo, rappu, rappukäytävä, pesutupa, kellari, vintti ym.).

Kirjoitin erilaisia asuntoilmoituksia ja tutkimme niiden sanastoa ja lyhenteitä.

Espeen keskus 72 m²
3 h + k + kph + p
Krs. 6/8
Remontoitu v. 2020, kunto hyvä.
Talossa on sauna ja pesutupa.
Vuokra 990 €/kk + vesi
Soita ja varaa aika esittelyyn
p. 045 9876 543, Nurminen

Harjoiteltiin vuokrasopimuksen kirjoittamista netistä löytyvällä lomakkeella.

Tein Dobble-pelin ja dominon, otin Freedistä #lukutaitoatoiminnallisesti noppapelin ja tein Widgitillä sanastokortteja (kuva-sana-kuva ja sana). Kiva lisä sanaston harjoitteluun oli hedelmäsalaattileikki.

Tein kuvalliset kortit, joissa on erilaisia kotitöitä sekä muuta, mitä kotona tehdään (lepää, pestä hiukset, riisua ym.). Korteilla tehtiin kim-peliä ja parikeskusteluharjoituksia (Mitä sä teet kotona?). Pantomiiimi-harjoituksessa muut saivat arvata, mistä tekemisestä oli kyse.

Kotona tehtäviä asioita harjoiteltiin myös erilaisilla moniste- ja Wordwall-tehtävillä.

Lukemiseen harjoitteluun käytettiin tavulistoja ja tavutettuja sanalistoja, joissa on mukana kuvatuki ja qr-koodi, jolla aukeaa Wordwall-tehtävä.

KOTONA 3

1. al-las
2. am-me
3. ha-na
4. laat-ta
5. lau-teet
6. pyy-he
7. kiu-as
8. suih-ku
9. pe-su-ko-ne
10. ves-san-pönt-tö

Väritystehtävät olivat mukavia levollisia välitehtäviä aikuisillekin.

Lue lau-seet.
Vä-ri-tä o-lo-huo-neen
e-si-neet.

- No-ja-tuo-li on o-rans-si.
- Soh-va on vih-re-ä.
- Soh-va-pöy-tä on liila.
- Mat-to on si-ni-nen.
- Ver-hot ovat pu-nai-set.
- Te-le-vi-si-o on har-maa.
- Tv-ta-so on val-koi-nen.
- Tyy-nyt ovat kel-tai-set.
- Iso taulu on rus-ke-a.
- Pie-net tau-lut ovat si-ni-set.
- Kat-to-lamp-pu on kel-tai-nen.
- Jal-ka-lamp-pu on vaa-le-an-pu-nai-nen.
- Kas-vit ja ku-kat ovat vih-rei-lä.
- Mal-ja-kot ovat vaa-le-an-pu-nai-si-a.

Etsi oikea sana tekstistä ja kirjoita se viivalle.

Kirjoitin lyhyen tekstin Omarin perheen kodista ja tein siihen erilaisia kielitietoa kehittäviä tehtäviä (esim. kirjainten/tavujen laskeminen sanoista, r-kirjaimen etsiminen sanan alusta, keskeltä ja lopusta).

Esimerkkinä tehtävät 11 ja 12.

Tehtävä 12: Tässä on vierekkäin kaksi tavutaulukkoa. Annan tukea tarvitsevalle version, jossa on sanojen ensimmäiset tavut **punaisella**. Jos edelleen haastavaa, oppija kirjoittaa ne vihkoonsa ja katsoo siitä sanamuodot, jotta saa muodostettua sanat tavulapuista.

11 Etsi tekstistä tavut, jotka puuttuvat, ja kirjoita ne.

O- _____
 _____ -ros-la-los-sa
 O-la- _____ -sa
 ker- _____ -ta
 O-ma- _____
 _____ -heen
 ker- _____ -ses-sa
 _____ -pu-käy-tä-väs-tä
 _____ -taat
 kel-la- _____

12 Leikkaa. Tee viisi (5) sanaa. Lijmaa vihkuun.

rap	tä	taat
ker	pu	si
por	käy	la
his	vä	ri
kel	ros	lo
	tä	

rap	tä	taat
ker	pu	si
por	käy	la
his	vä	ri
kel	ros	lo
	ta	

Läksyesimerkki.

Järjestä tavut.
 Numeroi huonekalut.

1. li tuo _____
 2. lu tau _____
 3. li pei _____
 4. va soh _____
 5. pi kaap _____
 6. ly hyl _____
 7. hot ver _____
 8. ky sän _____
 9. tä pöy _____
 10. pu lamp _____

Netistä tulostamillani ja laminoimillani kodin esineiden kuvilla, joissa on takana magneettiteipinpala, harjoiteltiin eri tavoin. Kuviin tein vastaavista sanoista tavukortit magneettiteipeilla. (Kuvassa tosin vaatesanojen tavuja.)

Aiheeseen sai yhdistettyä ja kehiteltyä paljon erilaisia asioita. Harjoittelimme esim. huoneiden nimiä ja mitä missäkin huoneessa tehdään. Omarin elämä jatkui kaupassa, terveysasemalla ja harrastuksissa...